

๗ สิงหาคม วันรพี

ข่าวเนติบัณฑิตยสภา

ศูนย์ประชาสัมพันธ์เนติบัณฑิตยสภา / THE BAR ASSOCIATION INFORMATION CENTER

เดือนสิงหาคม ๒๕๖๓ ปีที่ ๓๓ ฉบับที่ ๓๗๓ ■ โทร. ๐ ๒๘๘๗ ๖๘๑๐, ๐ ๒๘๘๗ ๖๘๐๑-๗

<http://www.thethaibar.or.th>

เบื้องไฉนโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา
สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ
พระบรมราชชนนีพันปีหลวง
๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๓

ทอถวายบังคมบรมบาท
ทรงครองรัฐครองใจไทยทุกดวง
ทรงฟื้นฟูงานศิลป์แผ่นดินสยาม
ทำนุบำรุงผืนน้ำอันงามตา
ลุสับสองสิงหาคมอุดมฤกษ์
แปดสิบแปดพระชันษายิ่งเพิ่มพูน
ขอพระแม่แห่งชาติสิริสวัสดิ์
ทรงปกเทศศุ้มเกล้าเหล่าชาวไทย

สิริกิติ์ราชินีนาถพันปีหลวง
ราชกรักรังปวงเคารพนบบูชา
กึ่งดงามกว่าใครในโลกหล้า
ทุกผืนป่ารักษาไว้ให้สมบูรณ์
เกียรติต้องเกริกเกรียงไกรไม่สิ้นสูญ
เจ็ดจำริญแจ่มจรัสพิพัฒน์ชัย
อายุวัฒณ์ยืนนานเกินงานไข
ตลอดไปมีแต่สุขหมดยุคทุกฤกษ์

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ
ข้าพระพุทธเจ้า ในนามกองบรรณาธิการจุลสารข่าวเนติบัณฑิตยสภา
ประพันธ์โดย ศาสตราจารย์พิเศษ วิชา มหาคุณ

คำปราศรัย
ของ

นายไสลเกษ วัฒนพันธุ์
ประธานศาลฎีกา

ในฐานะนายกเนติบัณฑิตยสภา
เนื่องในวันพี ๗ สิงหาคม ๒๕๖๓

นักกฎหมายและประชาชนที่เคารพรักทุกท่าน

ในโอกาสที่ “วันพี” ซึ่งเป็นวันสำคัญยิ่งของเหล่านักกฎหมายไทย และเป็นวันน้อมรำลึกถึงพระกรุณาธิคุณของ **พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์** พระเจ้าลูกยาเธอในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงมีพระกรุณาธิคุณต่อวงการนิติศาสตร์อย่างหาที่สุดมิได้ ได้เวียนมาบรรจบอีกวาระหนึ่ง พระองค์ได้ทรงวางรากฐานระบบกฎหมาย และทรงปฏิรูประบบการศาล กระบวนการยุติธรรมไทย ให้มีความเป็นอิสระมั่นคงทัดเทียมนานาอารยประเทศมาจนทุกวันนี้

พระองค์ทรงมีสายพระเนตรอันยาวไกลเล็งเห็นความสำคัญของการสร้างบุคลากรด้านกฎหมายให้เพียงพอต่อความต้องการในราชการศาลและกระบวนการยุติธรรม ด้วยเหตุนี้ จึงทรงสถาปนาโรงเรียนกฎหมายขึ้นในปีพุทธศักราช ๒๔๔๐ เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วไปได้ศึกษากฎหมาย ทรงอุทิศเวลาสอนวิชากฎหมายด้วยพระองค์เอง และในปลายปีเดียวกันนั้นเอง ทรงจัดให้มีการสอบไล่เนติบัณฑิตขึ้นเป็นรุ่นแรกเพื่อสร้างนักกฎหมายให้เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ สิ้นพระชนม์เมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๔๖๓ ยังความสูญเสียอย่างใหญ่หลวงแก่ประชาชนชาวไทยและนักกฎหมายทั้งหลาย ด้วยพระเกียรติคุณอันสุดจะพรรณนาทำให้เหล่านักกฎหมายต่างร่วมใจกันยกย่องเป็น “องค์บิดาแห่งกฎหมายไทย” และเรียกวันที่ ๗ สิงหาคมของทุกปีว่า “วันพี”

สำหรับ “วันพี” ที่ ๗ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๖๓ นี้ นับเป็นวันครบรอบ ๑๐๐ ปีแห่งการสิ้นพระชนม์ของพระองค์ โอกาสนี้ ผมขอให้นักกฎหมายและประชาชนทุกท่านร่วมกันตระหนักว่า การพัฒนากฎหมายและการศึกษากฎหมายในบ้านเมืองของเรานั้น ยังผลมาจากการที่พระองค์ทรงได้ทุ่มเทพระวรกาย พระสติปัญญาความสามารถ ตลอดจนพระวิริยะอุตสาหะ และขอเชิญชวนให้ทุกท่านยึดถือพระองค์เป็นแบบอย่างในการตั้งใจทำงานเพื่อส่วนรวม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นักกฎหมายควรจะต้องมีจริยธรรมในการดำรงชีวิตและการประกอบวิชาชีพ เพื่อร่วมกันสร้างสรรค์สังคมและพัฒนาประเทศชาติสืบไป

เนื่องจากปก

พศ.ดร. สมหมาย จันทรเรือง*

องค์บิดาแห่งกฎหมายไทย

องค์บิดาแห่งกฎหมายไทย เป็นสมัญญานามของพระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ สมัญญานามนี้เกิดขึ้นในงานรำลึกบุคคลผู้มีความรู้คุณการแก่การกฎหมายไทย จัดโดยเนติบัณฑิตยสภา เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๗ จากนั้น พ.ศ. ๒๕๐๕ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้จัดวันรพีขึ้นเป็นครั้งแรก เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๕ ถึง พ.ศ. ๒๕๐๗ จึงมีการสร้างพระอนุสาวรีย์รูปเหมือนของกรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ หน้าศาลยุติธรรม (ศาลฎีกาที่สนามหลวงในปัจจุบัน)

พระประวัติส่วนพระองค์

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ประสูติในพระบรมมหาราชวัง เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๑๗ เป็นพระราชโอรสลำดับที่ ๑๔ ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ และทรงเป็นลำดับที่ ๒ ของเจ้าจอมมารดาตลับ

ด้านการศึกษา

เมื่อพระเจ้าลูกยาเธอ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ทรงเจริญวัยขึ้น ได้ทรงศึกษาอักษรภาษาไทยเบื้องต้นกับพระยาศรีสุนทรโวหาร จบแล้วทรงศึกษาภาษาอังกฤษขั้นต้นที่สำนักของครูบาบุญรามชาลี พ.ศ. ๒๔๒๗ เข้าเรียนที่โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ และ พ.ศ. ๒๔๒๘ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงโปรดให้พระราชโอรสไปศึกษาวิชาความรู้ยังต่างประเทศ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ เสด็จไปศึกษาที่ประเทศอังกฤษ โดยมีพระยาชัยสุนทร (หม่อมราชวงศ์เทวหนึ่ง ศิริวงศ์) หม่อมเจ้าเพิ่ม ลดาวัลย์ และเจ้าพระยายมราช (ขุนวิจิตรวรสาสน์) เป็นผู้พาไปส่งยังพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระนเรศวรฤทธิ์ อัครราชทูตสยามประจำ

* ผู้ช่วยอธิการบดี และคณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม

อ่านต่อหน้า ๕

ข่าวเนติบัณฑิตยสภา เดือน สิงหาคม ๒๕๖๓ ปีที่ ๓๓ ฉบับที่ ๓๗๓

สารบัญ

- ๒ กวายเป็นWS
- ๓ คำปราศรัยเนื่องในวันรพี
- ๔ สารบัญ รายชื่อผู้จัดทำ เนื่องจากปก
- ๕ เนื่องจากปก
- ๖ ปัญหาจากข้อหาเรียกกฎหมายที่นำเสนอใจ
- ๗ คำพิพากษากฎีกาที่นำเสนอใจ
- ๑๑ เจาะฎีกาเด่น
- ๑๔ ภาษาอังกฤษสำหรับนักกฎหมาย
- ๑๖ บทความเรื่อง “ข้อสังเกตบางประการในการฝ่าฝืนไม่ไปลงบัญชีการทวงเกิน (สค.๔) ภายในกำหนดตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร”
- ๑๘ บทความเรื่อง “การทวงดูแลคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการ”
- ๒๒ มุมข่าว
- ๒๓ ข่าวเนติบัณฑิตยสภา
- ๒๔ บรรณาธิการแถลง

คณะผู้จัดทำ อนุกรรมการประชาสัมพันธ์ ที่ปรึกษา นายชัยวัฒน์ เกตุปรัชชาสวัสดิ์ รองประธานฝ่ายอำนวยการ ● นายกฤษฎา บุญสมิต ฝ่ายอำนวยการ นายสุรพันธ์ ทิมกระจ่าง ● นายประเมศวร์ อินทรชุมนุม ● นายมันเกียรติ ธนวิจิตรพันธ์ ● นางศิริอร เทศะบำรุง มณีสินธุ์ ● นายพงศ์พิเชษฐ์ จันทรพรกั ● นายโกศลวัฒน์ อินทุจันทร์ยง ● นายวัชรินทร์ ภาณุรัตน์ ● พศ.ดร.ศรีพัชรา สิทธิกิจาร กองบรรณาธิการ บรรณาธิการ นางศิริอร เทศะบำรุง มณีสินธุ์ ผู้ช่วยบรรณาธิการ พศ.ดร.สมหมาย จันทรเรือง ● นายนิรันดร์ วุฒิวัฒน์ ● นายรังสิชัย บรรณกิจวิจารณ์ ● นายมนต์ชัย ชนินทรสิลา ● นายวัชรินทร์ ภาณุรัตน์ ● นายอำนาจ เนตยสุภา ● นางสาวมาติกา ธนเดชากุล ● นายทีปกร โกมลพันธ์พร ● นางสาวสิตานันท์ ศรีวรรกร ● นายนิพนธ์ บวรณะเจริญรักษ์ ● นายนิธิพัฒน์ สิ้นเพ็ง ● นางปัฐมณ เดชโคไซ ● นายไตรวิญ คุ้มจินดา ฝ่ายดำเนินการ นางพรณวริน แดงอ่อน ● นายสิทธิฤทธิ์ ไสววัฒน ● นางวาสนา เกตุแห่ง การเงิน นางกฤติญา โพธิ์งาม กะเบียน จัดส่ง นางสาววิศรา สุขโสภี

บทความหรือข้อคิดเห็นใด ๆ ที่ปรากฏในข่าวเนติบัณฑิตยสภาเป็นผลงานของผู้เขียนโดยเฉพาะ กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย

กรุงลอนดอน

การศึกษาที่ประเทศอังกฤษ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ทรงศึกษาวิชาภาษาละติน ภาษาอังกฤษ และภาษาฝรั่งเศสได้ ๒ ปี ต่อมาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๔ ขณะที่มีพระชันษาได้ ๑๗ ปี ทรงสอบความรู้ผ่านเข้าเรียนวิชากฎหมายที่วิทยาลัยไครเชิร์ช ในมหาวิทยาลัยออกซ์ฟอร์ด (Christchurch College) ทรงใช้เวลาศึกษาวิชากฎหมายเพียง ๓ ปีก็สำเร็จการศึกษาได้รับปริญญา Bachelor of Arts.Hons. (B.A.) เกียรตินิยม

เสด็จกลับถึงประเทศไทย เมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๗ ได้เริ่มเข้ารับราชการที่กรมราชเลขาการ และทรงค้นคว้ากฎหมายอย่างจริงจังจากตำรากฎหมาย และคำพิพากษาศาลฎีกา ทำให้มีความเชี่ยวชาญทั้งกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ

สิ้นพระชนม์

พ.ศ. ๒๔๖๒ พระเจ้าฟ้ายาเธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ประชวรด้วยพระโรคที่ต่อมลูกหมากและมีการแทรกซ้อนต่อไปยังพระวักกะ (ไต) จึงทรงขอลาพักราชการในวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๔๖๒ เพื่อรักษาพระองค์ แต่อาการยังไม่ทุเลา ต่อมาจึงเสด็จไปรักษาพระองค์ที่กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส แต่พระโรคที่พระวักกะก็ยังทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นเกินที่แพทย์จะเยียวยาได้ จนกระทั่งถึงวันที่ ๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๖๓ เวลาประมาณ ๒๑ นาฬิกา จึงสิ้นพระชนม์ สิริพระชันษา ๔๕ ปี ๙ เดือน ๑๗ วัน

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดให้เอกอัครราชทูตสยามประจำประเทศฝรั่งเศส จัดการถวายพระเพลิง ณ กรุงปารีส ตามที่กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์รับสั่งไว้ หลังจากนั้นหม่อมเจ้าไชแสงพรทิพย์พิพัฒน์ เสด็จไปรับและอัญเชิญพระอัฐิของกรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์มาฝังประเทศไทยในวันที่ ๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๖๓

คุณูปการแก่วงการกฎหมายไทย

พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ทรงทุ่มเทกำลังกายและกำลังใจให้กับวงการกฎหมายอย่างเอนกอนันต์ คือ โรงเรียนกฎหมาย และการปฏิรูปการศาล

โรงเรียนกฎหมาย

การตั้งโรงเรียนกฎหมายมีขึ้นเป็นครั้งแรกในสยามหลังจากพระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ทรงดำรงตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงยุติธรรมใน พ.ศ. ๒๔๔๐ โดยมีเจ้าพระยาอภัยราชา (มอชเชอร์ กุสตาฟ โรแลงยัคแมงส์) เนติบัณฑิตชาวเบลเยียม เป็นผู้ให้คำแนะนำและให้ความช่วยเหลือ โรงเรียนกฎหมายนี้ทรงเป็นอาจารย์สอนด้วยพระองค์เอง

สืบเนื่องจากโรงเรียนกฎหมายได้มีการจัดสอบเนติบัณฑิตในปีนั้น ปรากฏว่ามีผู้สอบได้เป็นเนติบัณฑิตชั้นหนึ่ง ๔ คน และเนติบัณฑิตชั้นสอง ๕ คน ซึ่งการสอบเป็นเนติบัณฑิตไทยยังคงดำเนินต่อมาจนถึงปัจจุบันนี้

การปฏิรูปการศาล

พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ ทรงปฏิรูปการศาลไทยที่สำคัญคือ

๑. ระบบศาลและเขตอำนาจศาล ทรงปรับปรุงประเภทและจำนวนศาลที่กระจายอยู่ตามหน่วยงานต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับภารกิจจำนวน ๑๔ ศาล และมีระบบศาลพิเศษอีก ๒ ระบบ คือ ระบบทูลเกล้าฯ ถวายฎีกา และระบบศาลรับสั่งพิเศษ

๒. ด้านการพิจารณาความ ทรงยกเลิกจารีตนครบาล ที่ถือว่าใครเป็นผู้ต้องหาต้องเป็นผู้ร้าย มีการเขียนดีในการสืบพยาน และยกเลิกวิธีจับญาติพี่น้องผู้ต้องหาเป็นตัวจำนำ

๓. ความล่าช้าในการพิจารณาคดี ทรงปรับปรุงระบบการฎีกาให้มีหลักเกณฑ์ชัดเจน เรื่องใดควรฎีกาหรือไม่ควรฎีกา และเร่งรัดการพิจารณาคดีในศาลทุกระดับชั้นให้รวดเร็วขึ้น

๔. ความทุจริตของคู่ความและผู้พิพากษา เนื่องจากข้าราชการในสมัยนั้นไม่มีเงินเดือน รับแต่เบี้ยหวัด ซึ่งจ่ายเพียงปีละครั้ง และมีจำนวนน้อยไม่พอเลี้ยงตนเองกับครอบครัว ทรงปรับปรุง ให้ข้าราชการและผู้พิพากษาได้รับเงินเดือน และสวัสดิการที่ดีขึ้น ทำให้แก้ไขปัญหาคความทุจริตได้

๕. ความเป็นอิสระในการพิจารณาคดี แต่เดิมอำนาจตุลาการ และอำนาจฝ่ายบริหารยังมิได้แยกกันอย่างเด็ดขาด ซึ่งเป็นปัญหาความเป็นอิสระของการพิจารณาคดี โดยทรงปฏิรูปการพิจารณาคดีของผู้พิพากษาให้เป็นอิสระจากฝ่ายบริหาร และการพิจารณาคดีมีความสะดวกยิ่งขึ้น

๖. เกราะทางการศาล จากข้อกล่าวหาของต่างชาติ ที่อ้างว่ารัฐบาลไทยใช้การกดขี่ ขาดความเที่ยงธรรมในการตัดสินคดี จึงไม่ยอมขึ้นศาลไทย เรียกว่า “สิทธิสภาพนอกอาณาเขต” ต่อมาพระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ ทรงปรับปรุงระบบกฎหมายและระบบการพิจารณาของศาลให้เป็นสากล สามารถแก้ไขและยกเลิกสิทธิสภาพนอกอาณาเขตได้ในที่สุด

กิจกรรมร่วมรำลึก

วันที่ ๗ สิงหาคมของทุกปีเป็นวันรำลึกถึงวันสิ้นพระชนม์ของพระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ เรียกว่า “วันรพี” นักกฎหมายและผู้ที่อยู่ในวงการกฎหมาย ต่างร่วมจัดกิจกรรมวางพวงมาลาหน้าพระรูปของพระองค์ท่านที่ศาลจังหวัด ซึ่งในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เนติบัณฑิตยสภาชวนเชิญร่วมวางพวงมาลาหน้าพระอนุสาวรีย์กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ณ ศาลฎีกา สนามหลวง (สถานที่เดิมภายหลังปรับปรุงบริเวณแล้ว) ระหว่าง ๐๘.๐๐ - ๑๐.๐๐ น. และที่เนติบัณฑิตยสภา ซึ่งได้จัดพิธีนี้อีกสถานที่หนึ่งตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๕๙

ภาพหน้าปก : หอจดหมายเหตุแห่งชาติ

การคำสั่งสัญญาเช่าสิ่งหาริมทรัพย์ต่อไปโดยไม่มีกำหนดเวลา**

ข้อเท็จจริง

รัฐวิสาหกิจ ก. ได้ทำสัญญาเช่าเครื่องถ่ายเอกสารกับบริษัท ข. จำนวน ๒ เครื่อง ตามสัญญาเช่าลงวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๕๗ ตั้งแต่วันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๕๗ ถึงวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๐ และใบสั่งซื้อลงวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๕๙ ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๙ ถึงวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๙ ซึ่งสัญญาเช่าทั้งสองฉบับ ได้ครบกำหนดแล้ว แต่บริษัท ข. ไม่นำเครื่องถ่ายเอกสารดังกล่าวกลับคืนไป และยินยอมให้รัฐวิสาหกิจ ก. ใช้ประโยชน์เครื่องถ่ายเอกสารดังกล่าวต่อเนื่องโดยคิดค่าบริการค่าเช่าตามเดิม โดยไม่ได้ทำสัญญาเช่าตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ ทำให้รัฐวิสาหกิจ ก. ไม่สามารถชำระค่าบริการค่าเช่าเครื่องถ่ายเอกสารดังกล่าวให้กับบริษัท ข. และต่อมาบริษัท ข. มีใบแจ้งหนี้เรียกเก็บค่าบริการเป็นเงินรวมทั้งสิ้นจำนวน ๓๑๒,๕๗๒.๙๗ บาท

ข้อหาหรือ

รัฐวิสาหกิจ ก. จึงขอหารือ ดังนี้

๑. กรณีสัญญาเช่าเครื่องถ่ายเอกสารทั้งสองฉบับครบกำหนดสัญญาแล้วดังกล่าวถือว่าเป็นสัญญาเช่าสิ่งหาริมทรัพย์โดยไม่มีกำหนดระยะเวลา ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๕๗๐ หรือไม่ อย่างไร และมีผลผูกพันระหว่างรัฐวิสาหกิจ ก. กับบริษัท ข. หรือไม่ อย่างไร

๒. การที่ รัฐวิสาหกิจ ก. ใช้ประโยชน์เครื่องถ่ายเอกสารทั้งสองเครื่องดังกล่าวของบริษัท ข. หลังจากครบกำหนดสัญญาเช่าฉบับเดิมแล้ว โดยไม่ได้ทำสัญญาเช่าต่อเป็นหนังสือตามระเบียบจัดซื้อจัดจ้าง รัฐวิสาหกิจ ก. สามารถชำระค่าบริการเครื่องถ่ายเอกสารให้กับบริษัท ข. ตามใบแจ้งหนี้ได้หรือไม่ อย่างไร

๓. หากบริษัท ข. จะฟ้องต่อศาลเพื่อเรียกร้องค่าใช้บริการเครื่องถ่ายเอกสารทั้งสองเครื่องภายหลังจากที่สัญญาเช่าเดิมครบกำหนด ได้หรือไม่ อย่างไร และคดีดังกล่าวขาดอายุความหรือไม่ อย่างไร

คำวินิจฉัยของสำนักงานอัยการสูงสุด

สำนักงานอัยการสูงสุดพิจารณาแล้ว เห็นว่า ข้อหาหรือทั้งสามข้อเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกัน จึงพิจารณารวมกัน ดังนี้ (๑) จากข้อหาหรือที่ ๑ และ ๓ เมื่อครบกำหนดสัญญา

เช่าแล้วผู้ให้เช่าไม่นำเครื่องถ่ายเอกสารที่เช่ากลับคืนไป และ ยินยอมให้ผู้เช่าใช้ประโยชน์ต่อเนื่องโดยคิดค่าเช่าในอัตราเดิม และผู้เช่าก็ยังคงใช้ประโยชน์ในเครื่องถ่ายเอกสารที่เช่านั้นต่อไป กรณีเช่นนี้ถือว่าคู่สัญญาได้ทำสัญญาเช่าใหม่ต่อไปโดยไม่มีกำหนดเวลา ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๕๗๐ ดังนั้น สัญญาเช่าเครื่องเอกสารดังกล่าวจึงมีผลผูกพันคู่สัญญาต่อไป เมื่อผู้เช่าไม่ยอมชำระค่าเช่า ผู้ให้เช่าย่อมใช้สิทธิทางศาลเพื่อเรียกร้องค่าเช่าที่ค้างชำระได้ ภายในกำหนดระยะเวลา ๒ ปี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๙๓/๓๔ (๖) ประกอบมาตรา ๑๙๓/๑๒ ส่วนปัญหาว่าคดีขาดอายุความแล้วหรือไม่ จะต้องพิจารณาข้อเท็จจริงว่า กรณีการทำสัญญาเช่าใหม่ต่อไปโดยไม่มีกำหนดเวลาคงกล่าว ได้มีการตกลงกันเรื่องกำหนดเวลาว่าจะต้องชำระค่าบริการเมื่อใด ก็จะเป็นเวลาขณะที่อาจบังคับสิทธิเรียกร้องสำหรับค่าบริการในส่วนนั้น ๆ เป็นต้นไป ซึ่งเป็นวันที่เริ่มต้นนับอายุความอันเป็นประเด็นข้อเท็จจริงที่รัฐวิสาหกิจขอขบที่จะตรวจสอบและพิจารณาได้เองต่อไป

(๒) จากข้อหาหรือที่ ๒ กรณีที่ไม่ได้ทำสัญญาเช่าเป็นหนังสือตามระเบียบการจัดซื้อจัดจ้างฯ นั้น เป็นการหาหรือเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างฯ ซึ่งสัญญาเช่าเครื่องถ่ายเอกสารดังกล่าวได้ทำขึ้นก่อนที่พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ มีผลใช้บังคับจึงต้องใช้บังคับตามข้อบังคับหรือระเบียบว่าด้วยการพัสดุของรัฐวิสาหกิจ ก. เอง แม้ รัฐวิสาหกิจ ก. ได้นำระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาบังคับใช้โดยอนุโลม รัฐวิสาหกิจ ก. ขอบที่จะต้องขอหารือหรือขอยกเว้นผ่อนผันการปฏิบัติตามระเบียบเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างของรัฐวิสาหกิจ ก. ไปยังคณะกรรมการรัฐวิสาหกิจ ก. ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามข้อบังคับที่เกี่ยวข้องของรัฐวิสาหกิจ ก. ต่อไป ตามนัยข้อ ๑๒ (๒) ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยอนุโลม

หมายเหตุ

๑. ในปัจจุบันการจัดซื้อจัดจ้างและบริหารพัสดุภาครัฐ โดยใช้เงินงบประมาณซึ่งมิใช่การจัดซื้อจัดจ้างที่เกี่ยวกับการพาณิชย์โดยตรง รัฐวิสาหกิจซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ ทั้งนี้ ตามมาตรา ๖ ประกอบมาตรา ๗ (๑)

* อัยการผู้เชี่ยวชาญพิเศษ สำนักงานที่ปรึกษาอัยการสูงสุด สำนักงานอัยการสูงสุด

** ส่วนข้อหาหรือสำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานที่ปรึกษาอัยการสูงสุด เลขที่ ๒๘/๒๕๖๓

และมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว^๑

๒. กรณีตามข้อหาข้อนี้ ข้อเท็จจริงปรากฏว่าเมื่อสิ้นกำหนดเวลาตามสัญญาเช่าเดิม รัฐวิสาหกิจ ก. ได้ใช้ประโยชน์เครื่องถ่ายเอกสารซึ่งบริษัท ข. ผู้ให้เช่าได้รับกลับคืนไป และยังยินยอมให้รัฐวิสาหกิจ ก. ผู้เช่าใช้ประโยชน์ต่อเนื่องโดยคิดค่าเช่าในอัตราเดิม แม้รัฐวิสาหกิจ ก. และบริษัท ข. มิได้ทำสัญญาหรือข้อตกลงเป็นหนังสือภายหลังสัญญาเช่าเดิมสิ้นสุด (ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๐) แต่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๕๗๐^๒ ให้ถือว่าคู่สัญญาได้ทำสัญญาใหม่ต่อกันโดยไม่มีกำหนดเวลา^๓ ซึ่งการเช่าสังหาริมทรัพย์กฎหมายมิได้บัญญัติว่าจะต้องทำหลักฐานเป็นหนังสือ^๔ แต่เนื่องจากกรณีนี้เป็นกรณการดำเนินการเกี่ยวกับการพัสดุโดยรัฐวิสาหกิจและเป็นการดำเนินการในช่วงเวลาก่อนวันที่พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ ใช้บังคับ^๕ ซึ่งโดยทั่วไปไม่อยู่ในบังคับของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕^๖ อย่างไรก็ตาม มาตรา ๑๒๘ แห่งพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ

พ.ศ. ๒๕๖๐^๗ ซึ่งเป็นบทเฉพาะกาล ได้บัญญัติให้การจัดซื้อจัดจ้างหรือการบริหารพัสดุที่ได้ดำเนินการระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ ข้อบัญญัติ หรือข้อกำหนดใด ๆ เกี่ยวกับพัสดุ การจัดซื้อจัดจ้าง หรือการบริหารพัสดุของหน่วยงานของรัฐอื่นที่ไม่อยู่ภายใต้บังคับของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับและการตรวจรับและจ่ายเงินยังไม่แล้วเสร็จ ให้ดำเนินการตามระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ ข้อบัญญัติหรือข้อกำหนดใด ๆ เกี่ยวกับพัสดุ การจัดซื้อจัดจ้าง หรือการบริหารพัสดุของหน่วยงานของรัฐดังกล่าวต่อไป ดังนั้น หากรัฐวิสาหกิจ ก. มีข้อบังคับหรือระเบียบว่าด้วยการพัสดุของตนเอง การเช่าตามกรณีหารือนี้ก็ ต้องบังคับตามข้อบังคับหรือระเบียบว่าด้วยการพัสดุของรัฐวิสาหกิจ ก. แต่หากรัฐวิสาหกิจ ก. ไม่มีข้อบังคับหรือระเบียบว่าด้วยการพัสดุของตนเองและได้นำระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาใช้โดยอนุโลม การเช่าตามกรณีหารือนี้ก็ ต้องดำเนินการระบวงการจัดหา รวมทั้งมีการทำสัญญาเช่าหรือข้อตกลงเป็นหนังสือ แล้วแต่กรณี ตามที่

๑ พระราชบัญญัติจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้ ...

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ องค์การมหาชน องค์การอิสระ องค์การตามรัฐธรรมนูญ หน่วยราชการของศาล มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ หน่วยงานสังกัดรัฐสภาหรือในกำกับของรัฐสภา หน่วยงานอิสระของรัฐ และหน่วยงานอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ...

มาตรา ๖ เพื่อให้การปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุโดยใช้เงินงบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความคุ้มค่า ต่อภารกิจของรัฐ และป้องกันปัญหาการทุจริต ให้หน่วยงานของรัฐปฏิบัติตามแนวทางของพระราชบัญญัตินี้ และกฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศ ที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ ...

มาตรา ๗ พระราชบัญญัตินี้มิให้ใช้บังคับแก่

(๑) การจัดซื้อจัดจ้างของรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวกับการพาณิชย์โดยตรง

...

กรณีตามวรรคหนึ่งและวรรคสาม ให้หน่วยงานของรัฐจัดให้มีกฎหรือระเบียบเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุตามหลักเกณฑ์ และแนวทางของพระราชบัญญัตินี้ โดยอย่างน้อยต้องมีหลักการตามมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง

๒ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๕๗๐ ในเมื่อสิ้นกำหนดเวลาเช่าซึ่งได้ตกลงกันไว้แล้วถ้าเช่ายังคงครองทรัพย์สินอยู่ และผู้ให้เช่ารู้ความนั้นแล้วไม่ทักท้วง ท่านให้ถือว่า คู่สัญญาเป็นอันได้ทำสัญญาใหม่ต่อไปโดยไม่มีกำหนดเวลา

๓ แต่หากต่อมามีการบอกเลิกสัญญา สัญญาใหม่ดังกล่าวก็สิ้นสุดลงโดยการบอกเลิกในวันครบกำหนดตามหนังสือบอกเลิกสัญญา ทั้งนี้เป็นไปตาม แนววินิจฉัยตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๗๗๑/๒๕๓๕ ว่าเมื่อสิ้นกำหนดเวลาตามสัญญาเช่า จำเลยยังมีได้ส่งมอบบ้านเช่าคืนโจทก์ ต่อมาผู้ซึ่งได้ รับอนุญาตจากโจทก์ให้จัดประโยชน์ในที่ดินที่เช่าได้มีหนังสือบอกเลิกการเช่าไปยังจำเลยแสดงว่าโจทก์ได้รู้ถึงการที่จำเลยยังมีได้ออกจากบ้านเช่า ด้วย จึงถือว่าโจทก์จำเลยได้ทำสัญญาใหม่ต่อไปโดยไม่มีกำหนดเวลาตั้งแต่วันถัดจากวันครบกำหนดตามสัญญาเช่าตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๕๗๐ ค่าเช่าและเบี้ยปรับเมื่อไม่ชำระค่าเช่าเป็นไปตามสัญญาเช่าเดิมและสัญญาใหม่นี้ได้สิ้นสุดลงโดยการบอกเลิกสัญญาในวัน ครบกำหนดตามหนังสือบอกเลิกสัญญาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๕๖๖

๔ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๔๓๐/๒๕๓๕ การเช่าสังหาริมทรัพย์กฎหมายมิได้บัญญัติว่าจะต้องทำหลักฐานเป็นหนังสือ จึงสามารถตกลงกันด้วยวาจาได้ พระราชบัญญัติจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๐

๕ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕

ข้อ ๒ ในระเบียบนี้ ...

“ส่วนราชการ” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม สำนักงาน หรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐ ทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค หรือในต่างประเทศ แต่ไม่รวมถึงรัฐวิสาหกิจ ...

๖ ข้อ ๖ ระเบียบนี้ใช้บังคับแก่ส่วนราชการ ซึ่งดำเนินการเกี่ยวกับการพัสดุโดยใช้เงินงบประมาณ เงินกู้ และเงินช่วยเหลือ

๗ พระราชบัญญัติจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐

มาตรา ๑๒๘ การจัดซื้อจัดจ้างหรือการบริหารพัสดุที่ได้ดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ หรือระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๙ หรือระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ ข้อบัญญัติ หรือข้อกำหนดใด ๆ เกี่ยวกับพัสดุ การจัดซื้อจัดจ้าง หรือการบริหารพัสดุของหน่วยงานของรัฐอื่นที่ไม่อยู่ภายใต้บังคับของระเบียบสำนัก นายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ หรือระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๙ แล้วแต่กรณี รวมทั้งมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวกับพัสดุ การจัดซื้อจัดจ้าง หรือการบริหารพัสดุของหน่วยงานของรัฐก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ ใช้บังคับและการตรวจรับและจ่ายเงินยังไม่แล้วเสร็จ ให้ดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ หรือ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๙ หรือระเบียบข้อบังคับ ประกาศข้อบัญญัติหรือ

กำหนดในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕^๘ และหากมีเหตุผลความจำเป็นที่ไม่อาจปฏิบัติตามระเบียบดังกล่าวได้ รัฐวิสาหกิจ ก. ก็ต้องขออนุมัติยกเว้น หรือผ่อนผันการไม่ปฏิบัติตามระเบียบดังกล่าวต่อคณะกรรมการรัฐวิสาหกิจ ก. ต่อไป

๓. ในประเด็นอายุความการเรียกร้องค่าเช่าเครื่องถ่ายเอกสารตามข้อหาหรืออื่น แม้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๕๖๓^๙ ได้บัญญัติห้ามมิให้ผู้ให้เช่าฟ้องผู้ให้เช่าเกี่ยวกับสัญญาเช่าเมื่อพ้นกำหนดหกเดือนนับแต่วันส่งคืนทรัพย์สินที่เช่า แต่ในกรณีของผู้ให้เช่าซึ่งประกอบธุรกิจในการให้เช่าสังหาริมทรัพย์^{๑๐} ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๙๓/๓๔ (๖) บัญญัติให้สิทธิเรียกร้องค่าเช่าสังหาริมทรัพย์ดังกล่าวมีกำหนดอายุความ ๒ ปี เมื่อบริษัท ข. เป็นนิติบุคคลซึ่งประกอบธุรกิจการค้าเกี่ยวกับเครื่องถ่ายเอกสาร รวมถึงการให้เช่าเครื่องถ่ายเอกสาร การเรียกร้องค่าเช่าเครื่องถ่ายเอกสารตามข้อหาหรืออื่นจึงมีกำหนดอายุความ ๒ ปี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๙๓/๓๔ (๖) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๙๓๒๔/๒๕๔๔ ที่วินิจฉัยว่า โจทก์เป็นนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัดมีวัตถุประสงค์ในการประกอบธุรกิจในการให้เช่าอสังหาริมทรัพย์รวมอยู่ด้วย โจทก์ให้จำเลยเช่ารถชุดแบ็กโฮพร้อมคนขับเพื่อนำไปใช้ในหน่วยงานก่อสร้าง โจทก์จึงเป็นผู้ประกอบธุรกิจในการให้เช่าสังหาริมทรัพย์ เมื่อโจทก์ฟ้องเรียกร้องค่าเช่าจึงมีกำหนดอายุความ ๒ ปี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๙๓/๓๔ (๖)

ในทางกลับกัน กรณีที่รัฐวิสาหกิจเป็นผู้ดำเนินการให้เช่าทรัพย์สิน มีแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่วินิจฉัยว่าแม่ผู้ให้เช่าเป็นหน่วยงานของรัฐ/รัฐวิสาหกิจ แต่หากประกอบธุรกิจให้เช่าสังหาริมทรัพย์ อายุความการเรียกร้องค่าเช่าสังหาริมทรัพย์นั้น มีกำหนด ๒ ปี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา

๑๙๓/๓๔ (๖) เช่น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๑๙๘/๒๕๕๓ วินิจฉัยกรณีที่กรมไปรษณีย์โทรเลขให้เช่าเครื่องวิทยุคมนาคมพร้อมอุปกรณ์ว่า แม่โจทก์จะเป็นหน่วยงานของรัฐ แต่การที่โจทก์จัดให้มีบริการเช่าใช้เครื่องวิทยุคมนาคมพร้อมอุปกรณ์ตามที่รับมอบหมายจากคณะกรรมการประสานงานการจัดและบริหารความถี่วิทยุแห่งชาติ โดยผู้เช่าจะต้องเสียค่าเช่าเครื่องวิทยุคมนาคมและอุปกรณ์ พร้อมทั้งต้องเสียค่าตอบแทนในการใช้ความถี่ภายในกำหนด ถือได้ว่าโจทก์เป็นผู้ประกอบธุรกิจในการให้เช่าสังหาริมทรัพย์ สิทธิเรียกร้องค่าเช่าใช้เครื่องวิทยุคมนาคมพร้อมอุปกรณ์ของโจทก์จึงมีอายุความ ๒ ปี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๙๓/๓๔ (๖)^{๑๑}

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๙๐๐/๒๕๕๕ วินิจฉัยกรณีบริษัท ทศท คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจให้เช่าท่อร้อยสายและเส้นใยแก้วนำแสงว่า การที่จำเลยได้ใช้หรือได้รับประโยชน์จากท่อร้อยสายและเส้นใยแก้วนำแสงอันเป็นสังหาริมทรัพย์ของโจทก์โดยมีการกำหนดอัตราค่าใช้บริการตามระยะทางที่ใช้งานจริงเป็นรายเดือนหรือช่วงระยะเวลาอันจำกัดตามระเบียบขององค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย จำเลยยอมชำระตามอัตราที่โจทก์กำหนดขึ้น อันมีลักษณะเป็นสัญญาเช่าทรัพย์สิน เมื่อโจทก์เป็นผู้ประกอบกิจการค้าและให้บริการสื่อสารโทรคมนาคมทุกชนิดทุกประเภท รวมทั้งดำเนินการธุรกิจอันเกี่ยวกับโทรคมนาคม วิทยุคมนาคม กับธุรกิจอื่นที่ต่อเนื่องและใกล้เคียงกัน ดังนั้น การให้เช่าท่อร้อยสายและเส้นใยนำแสงของโจทก์จึงเป็นการดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับโทรคมนาคม วิทยุคมนาคม กับธุรกิจอื่นที่ต่อเนื่องและใกล้เคียงกัน โจทก์จึงเป็นผู้ประกอบธุรกิจในการให้เช่าสังหาริมทรัพย์เรียกเอาค่าเช่าสังหาริมทรัพย์จากจำเลย อันมีกำหนดอายุความ ๒ ปี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๙๓/๓๔ (๖)

ข้อกำหนดใด ๆ เกี่ยวกับพัสดุ การจัดซื้อจัดจ้าง หรือการบริหารพัสดุของหน่วยงานของรัฐดังกล่าว รวมทั้งมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวกับพัสดุ การจัดซื้อจัดจ้าง หรือการบริหารพัสดุของหน่วยงานของรัฐต่อไป เว้นแต่ในกรณีที่การจัดซื้อจัดจ้างหรือการบริหารพัสดุดังกล่าวยังไม่ได้ประกาศในระบบเครือข่ายสารสนเทศของกรมบัญชีกลางหรือของหน่วยงานของรัฐเพื่อให้ผู้ประกอบการเข้ายื่นข้อเสนอต่อหน่วยงานของรัฐ หรือในกรณีที่มีการยกเลิกการจัดซื้อจัดจ้างหรือการบริหารพัสดุดังกล่าว การจัดซื้อจัดจ้างหรือการบริหารพัสดุนั้นหรือการจัดซื้อจัดจ้างหรือการบริหารพัสดุครั้งใหม่ แล้วแต่กรณีให้ดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ (ปัจจุบันถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐) ข้อ ๑๓๓ ในการจัดทำในกรณีดังต่อไปนี้ จะทำข้อตกลงเป็นหนังสือไว้ต่อกันโดยไม่ต้องทำเป็นหนังสือตามข้อ ๑๓๒ ก็ได้ โดยให้อยู่ในดุลพินิจของหัวหน้าส่วนราชการ ...

(๖) การเช่า ซึ่งผู้เช่าไม่ต้องเสียเงินอื่นใดนอกจากค่าเช่า

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๕๖๓ คดีอันผู้ให้เช่าจะฟ้องเกี่ยวกับสัญญาเช่านั้น ท่านห้ามมิให้ผู้ให้เช่าฟ้องเมื่อพ้นกำหนดหกเดือนนับแต่วันส่งคืนทรัพย์สินที่เช่า

ศาลฎีกาได้วินิจฉัยเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในการประกอบกิจการค้าของนิติบุคคลว่ารวมถึงการให้เช่าด้วย เช่น ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๖๑๒/๒๕๓๕ วินิจฉัยว่าหนังสือบริคณห์สนธิของโจทก์ระบุไว้ว่า ประกอบกิจการค้าวัสดุก่อสร้าง อุปกรณ์และเครื่องมือช่างทุกประเภท เครื่องมือทาสี เครื่องตกแต่งอาคารทุกชนิด วัตถุประสงค์ของโจทก์ดังกล่าวเป็นการประกอบกิจการค้าเพื่อหารายได้จากวัสดุก่อสร้าง เครื่องมือเครื่องใช้ในการก่อสร้างทั่วไป และการค้าหมายถึงการดำเนินการดำเนินการด้วยวิธีการต่างๆ โดยชอบด้วยกฎหมายเพื่อให้ได้มาซึ่งรายได้ หากได้จำกัดเฉพาะการซื้อขายหรือการเช่าเท่านั้นไม่ การที่โจทก์ให้เช่าแผ่นเหล็กกันดินอันเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ในการก่อสร้างจึงเป็นการหารายได้วิธีหนึ่งซึ่งอยู่ในวัตถุประสงค์ของโจทก์ โจทก์จึงมีอำนาจฟ้องเรียกค่าเช่าที่ค้างชำระพร้อมดอกเบี้ยได้

แต่หากเป็นกรณีให้เช่าสังหาริมทรัพย์ที่ไม่เกี่ยวกับการประกอบกิจการ มีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๕๖๓/๒๕๒๖ วินิจฉัยว่าโจทก์ประกอบกิจการ คือการส่งสินค้าเข้าและส่งออกซึ่งสินค้า ข้าวโพด และไม้ โจทก์ไม่เคยให้เช่าเรือหรือให้เช่าสังหาริมทรัพย์มาก่อน เมื่อจำเลยเช่าเรือจากโจทก์ โจทก์จึงมิได้เป็นผู้ประกอบการค้าในการให้เช่าสังหาริมทรัพย์ คดีฟ้องเรียกค่าเช่าเรือที่ค้างไม่อยู่ในอายุความ ๒ ปี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๖๕(๖) (ปัจจุบันคือ มาตรา ๑๙๓/๓๔(๖))

ก่อนหน้านี้มีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๓๓๕/๒๕๕๑ วินิจฉัยไว้ทำนองเดียวกัน

การตีความพินัยกรรม

พินัยกรรมเป็นการแสดงเจตนาของบุคคลเพื่อตาย โดยกำหนดเรื่องทรัพย์สินของตนเองหรือในการต่าง ๆ อันจะให้เกิดเป็นผลบังคับได้ตามกฎหมาย เมื่อตนถึงแก่ความตาย

เมื่อทรัพย์สินและกิจกรรมต่าง ๆ ของบุคคลมีจำนวนมากและหลากหลายประเภท ทำให้พินัยกรรมอาจไม่ครอบคลุมหรือไม่ชัดเจนยากแก่การปฏิบัติเมื่อบุคคลนั้นถึงแก่ความตาย จึงมีบทบัญญัติของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์วางหลักในการตีความไว้คือ

มาตรา ๑๖๘๔ เมื่อความข้อใดข้อหนึ่งในพินัยกรรมอาจตีความได้เป็นหลายนัย ให้ถือเอาตามนัยที่จะสำเร็จผลตามความประสงค์ของผู้ทำพินัยกรรมนั้นได้ดีที่สุด

กรณีการตีความพินัยกรรมมีคำพิพากษาศาลฎีกาที่น่าสนใจ วินิจฉัยไว้ ได้แก่ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๔๕๐/๒๕๖๑ ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

โจทก์ฟ้องจำเลยซึ่งศาลชั้นต้นมีคำสั่งให้เป็นผู้จัดการมรดกของผู้ตายตามพินัยกรรมที่เพิกเฉยไม่ดำเนินการตามหน้าที่ผู้จัดการมรดก โดยไม่ยอมโอนบ้านและที่ดินให้โจทก์

จำเลยให้การว่า ผู้ตายมีเจตนายกบ้านพร้อมที่ดินพิพาทให้จำเลย โจทก์จึงถูกตัดสิทธิโดยพินัยกรรม ไม่มีสิทธิได้รับมรดกดังกล่าว

ศาลชั้นต้นวินิจฉัยว่า เมื่อพินัยกรรมระบุยกบ้านให้แต่จำเลยแล้ว ย่อมหมายความรวมถึงที่ดินพิพาทที่บ้านตั้งอยู่ให้แก่จำเลยด้วย เมื่อผู้ตายมอบโฉนดที่ดินแนบไปกับพินัยกรรมให้แก่จำเลยย่อมแสดงให้เห็น

เจตนาของผู้ตายว่าเจตนาจะยกบ้านพร้อมที่ดินให้แก่จำเลย โจทก์จึงไม่มีสิทธิรับมรดกของผู้ตายในที่ดินพิพาท พิพากษายกฟ้อง

โจทก์อุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์ภาค ๕ วินิจฉัยว่า แม้พินัยกรรมจะระบุยกบ้านให้แก่จำเลยโดยไม่ได้ระบุถึงที่ดินพิพาทซึ่งเป็นที่ตั้งของบ้านดังกล่าว แต่การตีความในพินัยกรรมย่อมถือเอาตามนัยที่จะสำเร็จผลตามประสงค์ของผู้ทำพินัยกรรมนั้นได้ดีที่สุด ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๖๘๔ และต้องพึงเล็งถึงเจตนาอันแท้จริงยิ่งกว่าถ้อยคำสำนวนตามตัวอักษรตามมาตรา ๑๗๑ จึงต้องพิจารณาจากข้อความที่กำหนดในพินัยกรรมเพื่อหาเจตนาที่แท้จริงของผู้ทำพินัยกรรมว่าเป็นเช่นไร ที่ดินพิพาทที่บ้านปลูกเต็มพื้นที่มีสภาพเป็นตึกทิ้งหลัง หากรื้อย่อมเป็นเศษอิฐและปูนที่ไม่มีมูลค่า จึงไม่น่าเชื่อว่าเป็นความประสงค์ของผู้ตายที่จะยกบ้านให้จำเลยโดยรื้อบ้านออกไป ทั้งผู้ตายได้สอดโฉนดที่ดินพิพาทในของพินัยกรรมมอบให้แก่จำเลย เชื่อว่าผู้ตายทำพินัยกรรมโดยมีเจตนาที่แท้จริงที่จะยกที่ดินพิพาทให้แก่จำเลยด้วย จึงพิพากษายืนค่าฤชาธรรมเนียมชั้นอุทธรณ์ให้เป็นพับ

ศาลฎีกาพิเคราะห์แล้ว ประเด็นที่ต้องวินิจฉัยตามฎีกาของโจทก์มีว่า ผู้ตายมีเจตนาทำพินัยกรรมยกที่ดินพิพาทให้แก่จำเลยด้วยหรือไม่ ที่โจทก์ฎีกาว่า ข้อความในพินัยกรรมเห็นได้ว่าผู้ตายมีเจตนาโดยชัดแจ้งที่จะยกเฉพาะบ้านให้แก่จำเลย พินัยกรรมจึงไม่ระบุถึงที่ดินพิพาท และการนำสืบพยานจำเลยไม่ชอบด้วยประมวล

* ผู้ช่วยอธิการบดี และคณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม

กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๙๔ เพราะเป็นการนำสืบเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อความในเอกสารนั้น โจทก์นำสืบแต่เพียงว่าที่ดินพิพาทมิได้ถูกระบุไว้ในพินัยกรรมจึงเป็นทรัพย์สินมรดกซึ่งต้องแบ่งปันแก่ทายาท

ฝ่ายจำเลยอ้างพยานที่รู้จักกับผู้ตายมาหลายสิบปีและสนิทสนมกัน ผู้ตายแจ้งพยานว่าประสงค์จะทำพินัยกรรมยกทรัพย์สินสมบัติที่มีอยู่ทั้งหมดให้แก่จำเลย เพราะต้องการไปอยู่อาศัยและพึ่งพาจำเลย เนื่องจากจำเลยเป็นคนดี คอยให้กำลังใจเป็นห่วงเป็นใยและแนะนำการดูแลสุขภาพผู้ตายมาโดยตลอด ผู้ตายบอกว่าสามารถเขียนพินัยกรรมเองได้ แล้วผู้ตายลงมือเขียนพินัยกรรมด้วยตนเอง โดยอธิบายให้พยานฟังว่าบ้านและที่ดินประสงค์จะให้คงอยู่ในสภาพบ้านอยู่อาศัย เช่นนี้ตลอดไป พร้อมทั้งยกรถยนต์และทรัพย์สินรวมทั้งหนี้สินทุกอย่างให้แก่จำเลย การที่ผู้ตายเขียนพินัยกรรมยกบ้านให้จำเลย จึงเชื่อว่าผู้ตายมีความประสงค์จะยกบ้านพร้อมที่ดินพิพาทให้จำเลยด้วยเพื่อให้ไปอยู่อาศัยได้ ไม่ใช่ยกเฉพาะบ้านให้จำเลยรีไป ส่วนที่ดินพิพาทให้เป็นมรดกตกทอดแก่ทายาทอื่นตามแต่ผู้ตาย เข้าใจว่าการเขียนยกทรัพย์สินคือ บ้าน หมายความว่ารวมถึงที่ดิน ที่ตั้งบ้านด้วย มิฉะนั้นผู้ตายคงต้องเขียนรายการทรัพย์สินเป็นที่ดินพิพาทแยกอีกต่างหาก พยานหลักของจำเลยจึงมีน้ำหนักมากกว่าพยานหลักฐานของโจทก์ ข้อเท็จจริงฟังได้ว่าผู้ตายมีเจตนาทำพินัยกรรมยกที่ดินพิพาทให้แก่จำเลยด้วย และการที่ผู้ตายทำพินัยกรรมยกทรัพย์สินทั้งหมดให้แก่จำเลยโดยระบุรายการทรัพย์สินแต่เพียงบ้าน รถยนต์ และเงินฝาก

โดยไม่ระบุถึงที่ดินที่บ้านตั้งอยู่ บ้านจะหมายความว่ารวมถึงที่ดินพิพาทที่บ้านตั้งอยู่ด้วยหรือไม่ เป็นกรณีที่ความข้อใดข้อหนึ่งในพินัยกรรมอาจตีความได้เป็นหลายนัย ให้ถือเอาตามนัยที่จะสำเร็จผลตามความประสงค์ของผู้ทำพินัยกรรมนั้นได้ดีที่สุด ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๖๘๔ จำเลยจึงมีสิทธินำพยานมาสืบให้เห็นถึงความประสงค์ของผู้ตายได้ ไม่ใช่เป็นการนำสืบเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อความในเอกสารซึ่งต้องห้ามตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๙๔ ที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๕ วินิจฉัยมานั้น ศาลฎีกาเห็นพ้องด้วย ฎีกาของโจทก์ฟังไม่ขึ้น

พิพากษายืน ค่าฤชาธรรมเนียมในชั้นฎีกาให้เป็นพับ

ความเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้

การตีความในประมวลกฎหมายแพ่งพาณิชย์นั้น ถ้าเรื่องใดบัญญัติไว้แล้ว ก็ตีความตามนั้นดังเช่นการตีความพินัยกรรมโดยมาตรา ๑๖๘๔ เป็นกรณีที่ความข้อใดข้อหนึ่งในพินัยกรรมอาจตีความได้เป็นหลายนัย ให้ถือเอาตามนัยที่จะสำเร็จผลตามความประสงค์ของผู้ทำพินัยกรรมนั้นได้ดีที่สุด

เมื่อผู้ตายทำพินัยกรรมยกทรัพย์สินทั้งหมดให้แก่จำเลยโดยระบุรายการทรัพย์สินแต่เพียงบ้าน รถยนต์ และเงินฝาก โดยไม่ระบุถึงที่ดินที่บ้านตั้งอยู่ จำเลยย่อมมีสิทธินำพยานมาสืบถึงความประสงค์ของผู้ตายได้ ไม่ต้องห้ามตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๙๔

เจ้า...ฎีกาเด่น

ครอบครองทรัพย์สินโดยสงบอย่างไร ให้ได้กรรมสิทธิ์

รังสิชัย บรรณกิจวิจารณ์*
มนต์ชัย ขนิษฐลีลา**
ว่าที่ร้อยเอก ชินอรส จันทร์ผดุงจิต***

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๐๔๘/๒๕๖๒

ป.พ.พ. ครอบครองปรปักษ์ มาตรา ๑๓๘๒

ป.วิ.พ. กระบวนพิจารณาผิดระเบียบ มาตรา ๒๗

พ.ร.บ. ล้มละลาย พ.ศ. ๒๔๘๓ มาตรา ๒๒

ว. เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดินและสิ่งปลูกสร้างพิพาท โดยนำไปจำนองเป็นประกันการชำระหนี้แล้วผิคนัดชำระหนี้ จนถูกเจ้าหนี้ฟ้องร้องและนำยึดออกขายทอดตลาด แต่ที่ดินและสิ่งปลูกสร้างยังไม่ได้มีการขายทอดตลาดให้แก่ผู้ซื้อทรัพย์สิน รายใดไป กรรมสิทธิ์ในที่ดินและสิ่งปลูกสร้างจึงยังเป็นของ ว. อยู่ยังมิได้มีการเปลี่ยนแปลง การที่บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ พ. เจ้าหนี้เดิมถูกศาลพิพากษาให้ล้มละลาย โดยบริษัทเงินทุน ธ. เป็นผู้ประมูลซื้อทรัพย์สินและสิทธิเรียกร้องต่าง ๆ ได้ แล้วร้องขอสวมสิทธิเข้ามาเป็นคู่ความแทนบริษัทเงินทุน ธ. จึงอยู่ในฐานะเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาเท่านั้น หากทำให้กลายเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดินและสิ่งปลูกสร้างไปไม่ การที่ผู้ร้องขอครอบครองปรปักษ์ที่ดินย่อมกระทบถึงสิทธิในทรัพย์สินของ ว. เมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด ว. ซึ่งเป็นลูกหนี้ จึงไม่มีอำนาจในการจัดการทรัพย์สินของตนดังกล่าวได้ โดยเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แต่ผู้เดียวที่จะมีอำนาจจัดการทรัพย์สินของตนเองดังกล่าวได้ โดยเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แต่ผู้เดียวที่จะมีอำนาจในการจัดการและจำหน่ายทรัพย์สิน รวมถึงการทำสัญญาประนีประนอมยอมความ หรือฟ้องร้องหรือต่อสู้คดีใด ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ตาม พ.ร.บ. ล้มละลาย พ.ศ. ๒๔๘๓ มาตรา ๒๒ การร้องคัดค้านเข้ามาในคดี จึงเป็นการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตามบทบัญญัติของกฎหมาย

เจ้าพนักงานบังคับคดีได้ยึดที่ดินและสิ่งปลูกสร้างพิพาท ก่อนที่ผู้ร้องจะเข้าไปครอบครองทรัพย์สินพิพาท โดยเจ้าพนักงานบังคับคดีได้ปิดประกาศยึดทรัพย์สินไว้แล้ว ทรัพย์สินยึด ผู้ร้องได้ทราบถึงการที่ที่ดินและสิ่งปลูกสร้างถูกเจ้าพนักงานบังคับคดียึด เพื่อนำออกขายทอดตลาดซึ่งปัจจุบันได้ความว่าอยู่ระหว่าง เจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการแจ้งบริษัทเงินทุน ธ. ให้ตรวจสอบการจัดตั้งนิติบุคคลหมู่บ้านจัดสรร และสำนักงานวางทรัพย์สิน กำลังประเมินราคาใหม่ อันอยู่ในขั้นตอนและกระบวนการ

นาย ช.

เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ของนาย ว.

ผู้ร้อง
ผู้คัดค้าน

ในการขายทอดตลาดทรัพย์สิน การที่ผู้ร้องอ้างว่าได้เข้ามาครอบครองที่ดินและสิ่งปลูกสร้างพิพาท และได้ประกาศต่อบุคคลทั่วไปว่าผู้ร้องเป็นเจ้าของยังถือไม่ได้ว่า เป็นการครอบครองโดยสงบด้วยเจตนาเป็นเจ้าของเพราะสิทธิของผู้ร้องถูกกระทบโดยการบังคับคดีตามคำพิพากษามาโดยตลอด แม้ผู้ร้องครอบครองติดต่อกันเกินกว่า ๑๐ ปี ก็ไม่ได้กรรมสิทธิ์ในที่ดินโดยการครอบครองปรปักษ์ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๓๘๒

ผู้ร้องยื่นคำร้องขอแสดงกรรมสิทธิ์ในที่ดินอ้างว่า ผู้ร้องครอบครองที่ดินพิพาทจนได้กรรมสิทธิ์ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๓๘๒ ซึ่งผู้คัดค้านในฐานะเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ของ ว. เจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดินได้ยื่นคำคัดค้านโต้แย้ง คดีจึงมีประเด็นโต้แย้งกันว่า ที่ดินพิพาทตกเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ร้องโดยการครอบครองปรปักษ์หรือไม่ จึงเป็นคดีพิพาทกันเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินอันถือเป็นคดีมีทุนทรัพย์ตามมาตราที่ดินและสิ่งปลูกสร้างที่พิพาท โดยในชั้นแรกศาลชั้นต้นมีคำสั่งให้ผู้ร้องเสียค่าขึ้นศาลอย่างคดีมีทุนทรัพย์ ต่อมาศาลชั้นต้นเห็นว่า เป็นคดีไม่มีทุนทรัพย์จึงมีคำสั่งให้คืนค่าขึ้นศาลส่วนที่เกิน ๒๐๐ บาท แก่ผู้ร้อง แต่ในระหว่างพิจารณา ศาลชั้นต้นเห็นว่า คดีนี้เป็นคดีมีทุนทรัพย์จึงมีคำสั่งให้ผู้ร้องนำค่าขึ้นศาลมาชำระ ให้ครบถ้วนก่อนวันนัดฟังคำพิพากษา คำสั่งศาลชั้นต้นในครั้งหลังนี้จึงมีผลเท่ากับเป็นการเพิกถอนคำสั่งเดิมที่สั่งไปโดยผิด หลงตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๒๗ อยู่ในตัว แม้ว่าศาลชั้นต้นจะมีคำสั่งให้เพิกถอนคำสั่งเดิมโดยแจ้งชัดก็ตาม ซึ่งในการดำเนินคดีชั้นอุทธรณ์และฎีกาของผู้ร้องต่อมา ศาลชั้นต้นก็ได้เรียกเก็บค่าขึ้นศาลจากผู้ร้องอย่างคดีมีทุนทรัพย์เช่นเดียวกัน จึงเป็นการดำเนินกระบวนพิจารณาโดยถูกต้องชอบด้วยกฎหมายแล้ว มิใช่เป็นการเรียกค่าขึ้นศาลโดยไม่ถูกต้องที่ศาลฎีกาจะต้องสั่งคืนให้แก่ผู้ร้องแต่อย่างใด

(วุฑริ วัฒนวรลักษณ์ - ธีระ เบญจรงค์มีโรจน์ - ธนิต รัตนะผล)

* ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์

** ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ประจำกองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๑.

*** เจ้าพนักงานตำรวจศาลปฏิบัติการ

ข้อสังเกต

ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๐๔๘/๒๕๖๒ ที่ยกมากกว่านี้ เป็นอีกกรณีหนึ่งที่ศาลฎีกาได้วินิจฉัยหลักเกณฑ์การได้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินโดยการครอบครองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๘๒^๑ หรือที่เรียกว่า “ครอบครองปรปักษ์” (adverse possession) เป็นหลักการได้กรรมสิทธิ์โดยอายุความตามหลักกฎหมายลักษณะเบ็ดเสร็จ บทที่ ๔๒ มีบัญญัติใจความสำคัญว่า^๒

“ที่ดินในแคว้นแคว้นกรุงเทพพระนครศรีอยุธยา เป็นของพระเจ้าอยู่หัวหาใช่ของราษฎรไม่ หากแต่ราษฎรอาศัยอยู่เท่านั้น แต่ถ้าเกิดพิพาทกันระหว่างราษฎรที่อาศัยอยู่ด้วยกัน ฝ่ายไหนได้สละเสียแล้ว จนอีกฝ่ายหนึ่งเข้าทำประโยชน์ ก็ให้ฝ่ายที่เข้าอยู่นั้นได้อาศัย และถ้ามีผู้ใดทิ้งที่บ้านที่สวนไปเสียช้านานถึง ๙-๑๐ ปี ให้แขวงจัดให้ราษฎรซึ่งหาที่มีได้เข้าอยู่อย่าให้ที่นั้นเปล่าเป็นทำเลเสีย”

และเหตุผลหนึ่งที่กฎหมายยอมรับบุคคลได้ทรัพย์สินของผู้อื่นไปโดยการครอบครองปรปักษ์ก็ด้วยเหตุว่าเจ้าของเดิมนั้นมิได้สนใจเอาใจใส่ทรัพย์สินของตนต่อไปอีกแล้ว การแสดงออกถึงความไม่สนใจเอาใจใส่ของเจ้าของเดิมก็คือ การปล่อยให้บุคคลอื่นครอบครองทรัพย์สินของตนโดยความสงบ และโดยเปิดเผย ถ้าเจ้าของทรัพย์สินคนใดสนใจเอาใจใส่ในทรัพย์สินของตนแล้วต้องรู้ว่าใครเข้ามาครอบครองหรือเข้ามายุ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินของตนโดยมิชอบ เพราะบุคคลนั้นได้ครอบครองอย่างเปิดเผย เมื่อรู้แล้วเจ้าของเดิมต้องจัดการให้บุคคลที่เข้ามาครอบครองหรือยุ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินของตนโดยมิชอบออกไปโดยพลัน การจัดการของเจ้าของเดิมนี้นิยมทำให้ผู้เข้ามาครอบครองปรปักษ์ครอบครองได้โดยไม่สงบ การปล่อยให้บุคคลอื่นครอบครองทรัพย์สินของตนโดยสงบและโดยเปิดเผยนี้ ต้องถือเป็นความผิดของเจ้าของทรัพย์สินที่ความได้รับการดำเนิน^๓

ซึ่งหลักเกณฑ์ที่บุคคลจะได้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของบุคคลอื่นโดยการครอบครองปรปักษ์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๘๒ มีดังต่อไปนี้

๑. เป็นการครอบครองทรัพย์สินของผู้อื่น
๒. เป็นการครอบครองโดยสงบ
๓. เป็นการครอบครองโดยเปิดเผย
๔. ด้วยเจตนาเป็นเจ้าของ
๕. ครอบครองสิ่งหากรรมสิทธิ์ติดต่อกันเป็นเวลา ๑๐ ปี

หรือครอบครองสิ่งหากรรมสิทธิ์ติดต่อกันเป็นเวลา ๕ ปี

การครอบครองโดยสงบ ผู้ครอบครองต้องครอบครองโดยสงบ เพราะกฎหมายไม่ประสงค์จะให้มีการแย่งกันอันเป็นการทำลายความสงบสุขในสังคม^๔ ดังนั้น การครอบครองโดยสงบจึงหมายความว่าครอบครองอยู่ได้โดยไม่ต้องถูกกำจัดให้ออกไปหรือไม่ได้ฟ้องร้อง ถ้าเพียงแต่ได้เถียงสิทธิกัน ยังไม่หมายถึงไม่สงบ^๕

การครอบครองระหว่างเป็นความกัน ถือเป็นครอบครองโดยไม่สงบ เช่น การที่คู่ความฝ่ายหนึ่งครอบครองทรัพย์สินที่พิพาทในระหว่างคดีนั้นคู่ความฝ่ายนั้นจะอ้างว่าเป็นการครอบครองปรปักษ์ต่อคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งหาได้ไม่ ดังนั้น จำเลยที่ ๑ จึงอ้างการครอบครองในช่วงระยะเวลาที่กำลังพิพาทเป็นคดีอยู่นั้นขึ้นเป็นปรปักษ์ต่อเจ้าของกรรมสิทธิ์ซึ่งเป็นคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งไม่ได้ และเมื่อเจ้าของกรรมสิทธิ์ขณะคดีจำเลยที่ ๑ คำพิพากษาของศาลในคดีนั้นยอมผูกพันจำเลยที่ ๑ โจทก์เป็นผู้รับโอนกรรมสิทธิ์ที่พิพาทจากเจ้าของกรรมสิทธิ์มาก็ย่อมได้รับสิทธิดังกล่าวจากเจ้าของกรรมสิทธิ์มาด้วย จำเลยที่ ๑ จึงอ้างการครอบครองปรปักษ์ในช่วงระยะเวลาที่เป็นความกับเจ้าของกรรมสิทธิ์ขึ้นโต้แย้งข้อโจทก์ซึ่งเป็นผู้รับโอนกรรมสิทธิ์สืบต่อมาไม่ได้^๖ หรือโจทก์ครอบครองที่พิพาทในระหว่างที่บิดามารดาโจทก์กำลังเป็นความกับจำเลยอยู่ในศาล และอยู่ในระหว่างบังคับคดีตามคำพิพากษาแม้จะเกิน ๑๐ ปี โจทก์ก็อ้างว่าเป็นการครอบครองปรปักษ์อันจำเลยผู้เป็นเจ้าของไม่ได้^๗ เป็นต้น

และมีคำพิพากษาศาลฎีกาที่วินิจฉัยทำนองว่า ไม่เพียงแต่เป็นความในศาลเท่านั้นที่จะถือเป็นการครอบครองโดยไม่สงบ การแจ้งความร้องทุกข์และนำเจ้าพนักงานที่ดินไปตรวจสอบรังวัดที่ดิน^๘ หรือต่างฝ่ายต่างถือเป็นเจ้าของ^๙ ก็ถือว่าเป็นการครอบครองโดยไม่สงบเช่นกัน

และการกำจัดให้ออกไป ต้องถึงขนาดเป็นการฟ้องร้องเป็นคดีให้ศาลพิพากษาขับไล่ เช่น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๘๖๔/๒๕๕๔ : ผู้คัดค้านยื่นคำร้องในคดีขอแสดงสิทธิในที่ดินพิพาท เป็นเพียงการโต้เถียงสิทธิกัน ทั้งเมื่อศาลมีคำสั่งจำหน่ายคดีดังกล่าว ก็ไม่ปรากฏว่าผู้คัดค้านได้ฟ้องขับไล่ผู้ร้องคงปล่อยให้ผู้ร้องครอบครองที่ดินพิพาทต่อมา สิทธิครอบครองของผู้ร้องหาได้ถูกกำจัดออกไปไม่ จึงมิใช่การรบกวนสิทธิครอบครองของผู้ร้องอันจะถือว่าผู้ร้อง

^๑ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๘๒ บัญญัติว่า “บุคคลใดครอบครองทรัพย์สินของผู้อื่นไว้โดยสงบและโดยเปิดเผยด้วยเจตนาเป็นเจ้าของ ถ้าเป็นอสังหาริมทรัพย์ ได้ครอบครองติดต่อกันเป็นเวลาสิบปี ถ้าเป็นสังหาริมทรัพย์ได้ครอบครองติดต่อกันเป็นเวลาห้าปี หานว่าบุคคลนั้นได้กรรมสิทธิ์” ศาสตราจารย์ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช, อธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กฎหมายลักษณะทรัพย์สิน ไทยวัฒนาพานิช ๒๕๒๑, หน้า ๔๓๐-๔๓๑

^๒ วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์, กองทุนศาสตราจารย์จิตติ ติงศักดิ์ คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เรียงมาตรา ว่าด้วยทรัพย์สิน, โรงพิมพ์เดือนตุลา ๒๕๔๕, หน้า ๑๗๘-๑๗๙

^๓ มานิตย์ จุมปา, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยทรัพย์สิน สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๕๖๒, หน้า ๓๘๕

^๔ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๗๒/๒๕๐๕, ๓๘๖๔/๒๕๕๔

^๕ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๖๐๘/๒๕๑๖

^๖ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๓๑/๒๕๑๕

^๗ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๐๖๑/๒๕๕๕

^๘ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๒๒/๒๔๘๐ วินิจฉัยว่า การไปอยู่ในที่ดินซึ่งเขาปกครองอยู่โดยเขาชวนให้เข้าไปอยู่และได้ปลูกต้นไม้ลงในที่ดินแต่ไม่ปรากฏว่าได้ปลูกในตอนที่ครอบครองที่ดินตอนไหนเป็นส่วนสัด ผู้เข้าไปอยู่ไม่ได้สิทธิครอบครองเข้าแย่งการครอบครองที่ดินที่ผู้อื่นครอบครองอยู่ก่อนต่างฝ่ายต่างหวงห้ามและถือว่าตนเป็นเจ้าของนั้น แม้เป็นเวลาช้านานเท่าใด ผู้เข้าแย่งก็ไม่ได้สิทธิครอบครอง

ไม่ได้ครอบครองที่ดินพิพาทโดยความสงบตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๘๒

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๗๔๖/๒๕๕๕ : ผู้คัดค้านขายที่ดินโฉนดเลขที่ ๓๑๑๘๖ ให้ผู้ร้องแล้ว โดยมีได้สนใจว่าที่ดินพิพาทอีกแปลงหนึ่งของผู้คัดค้านซึ่งอยู่ติดกับที่ดินโฉนดเลขที่ ๓๑๑๘๖ อีกเลย คงปล่อยให้ผู้ร้องเข้าครอบครองโดยเก็บค่าเช่าจากผู้เช่าบ้านที่ปลูกไว้ในที่ดินพิพาทรวมทั้งรื้อถอนบ้านเช่าออกไป แล้วถมดินปรับปรุงพื้นที่และปลูกสร้างอาคาร อยู่ซ่อมรถให้ผู้อื่นเช่าเสมือนหนึ่งเป็นเจ้าของที่ดินพิพาทติดต่อกันเรื่อยมา โดยผู้คัดค้านไม่เคยโต้แย้ง แม้ผู้คัดค้านได้นำเจ้าพนักงานที่ดินเพื่อรังวัดสอบเขตที่ดินพิพาท แต่ก็เป็นการกระทำภายหลังจากที่ผู้ร้องได้ครอบครองที่ดินพิพาทติดต่อกันมาเป็นเวลากว่า ๑๐ ปีแล้ว ผู้ร้องจึงได้กรรมสิทธิ์ที่ดินโดยการครอบครองปรปักษ์ โดยไม่ต้องคำนึงว่าผู้ร้องจะครอบครองที่ดินพิพาทโดยสุจริตหรือไม่ เพราะการได้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของผู้อื่นโดยการครอบครองปรปักษ์มิได้กำหนดเงื่อนไขว่าต้องเป็นการครอบครองโดยสุจริต

คดีตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๐๔๘/๒๕๖๒ วินิจฉัยประเด็นว่าการครอบครองโดยสงบไว้ว่าสนใจ และเชื่อมโยงบทบัญญัติแห่งกฎหมายหลายฉบับ หลายมาตรา ไม่ว่าจะเป็นทรัพย์สินหรืออสังหาริมทรัพย์ติดต่อกับทรัพย์สิน การโอนสิทธิเรียกร้องหรือสิทธิจำนองโดยการสวมสิทธิ และกฎหมายล้มละลาย เป็นต้น

๑. การที่นาย ว. ซึ่งเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างไปจดทะเบียนจำนองประกันหนี้แก่บริษัทเงินทุน พ. ต่อมา นาย ว. ผิดนัดชำระหนี้ และศาลชั้นต้นมีคำสั่งอนุญาตให้บริษัทเงินทุน ธ. เข้าสวมสิทธิเป็นคู่ความแทนที่บริษัทเงินทุน พ. บริษัทเงินทุน ธ. จึงมีฐานะเป็นเพียงเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาในคดีแพ่งของนาย ว. เท่านั้น ไม่ทำให้เป็นเจ้าของที่ดินของนาย ว. ได้ นาย ว. ยังคงเป็นเจ้าของที่ดินพิพาทพร้อมสิ่งปลูกสร้างในคดีนี้

๒. การที่นาย ว. ถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด เป็นเหตุให้อำนาจจัดการทรัพย์สินรวมทั้งอำนาจฟ้องขับไล่ผู้ร้องออกจากที่ดิน เป็นอำนาจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ของนาย ว. ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๒๒^{๑๐} เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จึงมีอำนาจร้องคัดค้านการครอบครองปรปักษ์ของผู้ร้องได้

๓. แต่คดีนี้ เจ้าพนักงานบังคับคดีในคดีส่วนแพ่งได้ยึด

ที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างดังกล่าวเพื่อออกขายทอดตลาด ก่อนที่จะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์นาย ว. เด็ดขาด และก่อนที่ผู้ร้องจะเข้าครอบครองปรปักษ์ แต่ในระหว่างบังคับคดีแพ่ง เจ้าพนักงานบังคับคดีแจ้งให้บริษัทเงินทุน ธ. ซึ่งเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาตรวจสอบการจัดตั้งกิจการของตน และอยู่ระหว่างสำนักงานวางทรัพย์ประเมินราคาทรัพย์สินพิพาทใหม่ อันอยู่ในขั้นตอนและกระบวนการขายทอดตลาด เมื่อผู้ร้องเข้าครอบครอง แม้จะประกาศต่อบุคคลทั่วไปว่า ผู้ร้องเป็นเจ้าของก็ยังไม่ถือว่าเป็นการครอบครองโดยความสงบด้วยเจตนาเป็นเจ้าของ เพราะสิทธิของผู้ร้องถูกกระทบโดยการบังคับคดีตามคำพิพากษาดังกล่าว ดังนั้น แม้ผู้ร้องจะครอบครองที่ดินพิพาทพร้อมสิ่งปลูกสร้างดังกล่าวของนาย ว. ติดต่อกันเกินกว่า ๑๐ ปี ก็ไม่ได้สิทธิโดยการครอบครองปรปักษ์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๘๒

๔. คดีนี้ ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ผู้ร้องได้กรรมสิทธิ์ในที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างของนาย ว. โดยการครอบครองปรปักษ์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๘๒ โดยทั่วไปเป็นคดีขอให้ปลดเปลื้องทุกข์อันไม่อาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ หรือเป็นคดีไม่มีทุนทรัพย์^{๑๑} แต่เมื่อผู้คัดค้านซึ่งเป็นเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ของนาย ว. ยื่นคำคัดค้านโต้แย้งความเป็นเจ้าของ จึงเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน อันถือเป็นคดีมีทุนทรัพย์ตามราคาที่ดินและสิ่งปลูกสร้างพิพาท ผู้ร้องจึงต้องเสียค่าขึ้นศาลเพิ่มเติมหาใช่เสียค่าขึ้นศาลเพียง ๒๐๐ บาท ไม่

๕. ประเด็นสุดท้าย ในชั้นยื่นคำร้องของผู้ร้อง ศาลชั้นต้นสั่งให้ผู้ร้องเสียค่าขึ้นศาลอย่างคดีมีทุนทรัพย์ซึ่งไม่ถูกต้องต่อมาศาลชั้นต้นเห็นว่าเป็นคดีไม่มีทุนทรัพย์จึงคืนค่าขึ้นศาลส่วนที่เกิน ๒๐๐ บาท แก่ผู้ร้องซึ่งชอบแล้วที่ศาลจะสั่งแก้ไขกระบวนการพิจารณาได้เองตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง^{๑๒} แต่เมื่อในระหว่างพิจารณาผู้คัดค้านได้ยื่นคำคัดค้านเข้ามาทำให้กลายเป็นคดีมีทุนทรัพย์ ศาลชั้นต้นจึงมีคำสั่งใหม่ให้ผู้ร้องนำค่าขึ้นศาลมาชำระให้ครบถ้วนก่อนวันนัดฟังคำพิพากษา คำสั่งดังกล่าวของศาลชั้นต้นในครั้งหลังนี้ จึงมีผลเป็นการเพิกถอนคำสั่งเดิมที่สั่งไปโดยผิดหลงตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง อยู่ในตัว แม้ว่าศาลชั้นต้นจะมีได้มีคำสั่งเพิกถอนคำสั่งเดิมโดยชัดแจ้ง หรือคู่ความที่เสียหายมิได้ยื่นคำร้องขอให้ศาลเพิกถอนกระบวนการพิจารณาดังกล่าวก็ตาม

^{๑๐} พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๒๒ บัญญัติว่า

“เมื่อศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้แล้ว เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แต่ผู้เดียวมีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) จัดการและจำหน่ายทรัพย์สินของลูกหนี้ หรือกระทำการที่จำเป็นเพื่อให้กิจการของลูกหนี้ที่ค้างอยู่เสร็จสิ้นไป

(๒) เก็บรวบรวมและรับเงินหรือทรัพย์สินซึ่งจะตกได้แก่ลูกหนี้ หรือซึ่งลูกหนี้มีสิทธิได้รับจากผู้อื่น

(๓) ประนีประนอมยอมความ หรือฟ้องร้อง หรือต่อสู้คดีใด ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้”

^{๑๑} คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๖๗๗/๒๕๕๗, ๑๐๖๖๔/๒๕๕๘

^{๑๒} ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า

“ในกรณีที่มีได้ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ในข้อที่มุ่งหมายจะยังให้การเป็นไปด้วยความยุติธรรม หรือที่เกี่ยวข้องกับความสงบเรียบร้อยของประชาชนในเรื่องการเขียน และกรายยื่นหรือการส่งคำคู่ความหรือเอกสารอื่น ๆ หรือในการพิจารณาคดี การพิจารณาพยานหลักฐาน หรือการบังคับคดี เมื่อศาลเห็นสมควรหรือเมื่อคู่ความฝ่ายที่เสียหายเนื่องจากการที่มีได้ปฏิบัติเช่นว่านั้นยื่นคำขอโดยทำเป็นคำร้องให้ศาลมีอำนาจที่จะสั่งให้เพิกถอนการพิจารณาที่ผิดระเบียบนั้นเสียทั้งหมดหรือบางส่วน หรือสั่งแก้ไขหรือมีคำสั่งในเรื่องนั้นอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่ศาลเห็นสมควร”

Online Justice: The Way of the Future? **

Professor Richard Susskind ผู้เขียนเริ่มต้นโดยการให้ข้อมูลแก่ผู้อ่านว่า ประชากรบนโลกในปัจจุบันสามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้มากกว่าการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม (More people in the world now have access to the internet than access to justice.) โดยอ้างอิงข้อมูลขององค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Co-operation and Development (OECD)) ว่าเพียงร้อยละ ๔๖ ของประชากรบนโลกได้รับความคุ้มครองจากกฎหมาย ในขณะที่ประชากรมากกว่าครึ่งเป็นผู้ใช้งานอย่างต่อเนื่องของระบบอินเทอร์เน็ตในทางใดทางหนึ่ง (only 46 percent of human beings live under the protection of the law, whereas more than 50 percent of people are now active users of the internet in one way or another)

คำว่า “Access” ในรูปคำนาม แปลว่า “การเข้าถึง” โดยจะตามด้วยบุพบท (preposition) “to” เสมอ แปลเป็นภาษาอังกฤษว่า the ability, right, or permission to approach, enter, speak with, or use: admittance ตัวอย่างการใช้ เช่น access to the internet และ access to justice เป็นต้น

คำว่า “whereas” แปลว่า “ในขณะที่ (ในทางตรงกันข้าม)” while on the contrary

หลักไวยากรณ์ที่น่าสนใจคือ คำว่า “เปอร์เซ็นต์” ในภาษาอังกฤษ จำนวนเปอร์เซ็นต์ที่มากกว่าหนึ่ง

คำว่าเปอร์เซ็นต์จะไม่เติม -s ต่อท้าย เช่น 46 percent, 50 percent เป็นต้น

ปริมาณงานคดีที่ศาลในหลายประเทศต้องจัดการมีเป็นจำนวนมากศาล (the courts of some jurisdictions are laboring under staggering backlogs.) แม้แต่ประเทศในระบบกฎหมายที่ก้าวหน้าเป็นระบบที่พัฒนาแล้ว ระบบศาลในประเทศนั้น ๆ ก็มีทรัพยากรไม่เพียงพอ และการระงับข้อพิพาทในทางแพ่งใช้เวลายาวนานเกินไปทุกครั้ง เสียค่าใช้จ่ายมากเกินไป และประชาชนทั่วไปไม่สามารถเข้าใจกระบวนการพิจารณาได้ (Even in those legal systems that are described as “advanced”, court-systems are under-resourced, and the resolution of civil disputes invariably takes too long, costs too much, and the process is unintelligible to ordinary people.)

คำว่า “backlog” แปลว่า “งานที่ยังทำไม่เสร็จ” “งานคั่งค้าง” a reserve or accumulation, as of stock, work, or business เมื่อนำมาใช้กับปริมาณคดีที่คั่งค้างที่ศาล มักนิยมเติมคำว่า case เข้าไปข้างหน้าเป็น case backlog เพื่อให้เกิดการชี้เฉพาะลงไป การทำคดีที่คั่งค้างอยู่ให้เสร็จไปจะใช้กริยาคำว่า “clear” ในรูป clear backlogs ซึ่งตัวชี้วัดประสิทธิภาพการบริหารจัดการคดีของศาล (case management) ในเชิงสากลที่สำคัญคือ สัดส่วนปริมาณคดีที่ศาลสามารถวินิจฉัยชี้ขาดในแต่ละปีเมื่อเทียบกับจำนวนปริมาณคดีที่คั่ง

* รองเลขาธิการสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา

** เรียบเรียงจากบทความชื่อเดียวกันใน ASIAN JURIST Issue 06 (May 2020) หน้า ๑๘ – ๑๙ สามารถอ่านวารสารฉบับเต็มได้ที่ <https://issuu.com/asianjurist/docs/issue6>; คำแปลภาษาอังกฤษจาก www.dictionary.com

มาจากปีก่อนบวกกับปริมาณคดีที่รับใหม่ในปีดังกล่าว อัตราดังกล่าวเรียกว่า “**case disposal rate**”

คำว่า “**resource**” ที่แปลว่า “**ทรัพยากร**” สามารถแปลความรวมทั้งทรัพยากรเรื่องงบประมาณ (เงิน) และจำนวนบุคลากร ทั้งสองส่วนเป็นปัญหาอ้อมๆ ของการบริหารองค์กรส่วนใหญ่ ที่องค์กรได้รับการจัดสรรทรัพยากรไม่เพียงพอ ซึ่งสามารถกล่าวในรูป **to be under-resourced** ได้ หรือกล่าวแบบทั่วไปว่า is/are not enough

คำว่า “**resolution**” ในความหมายของ the resolution of civil disputes จะหมายถึง a resolve; a decision or determination ส่วนคำว่า “**intelligible**” แปลว่า capable of being understood; comprehensible; clear เมื่อเติม prefix คำว่า un- เข้าไปด้านหน้าเป็น “**unintelligible**” ทำให้เกิดความหมายตรงข้ามแปลว่า “**ที่ไม่สามารถเข้าใจได้ หรือที่ไม่ชัดเจน**”

Prof. Susskind มองว่าการเปลี่ยนแปลงที่จะส่งผลกระทบต่อระบบศาลเกิดขึ้นได้สองวิธี ในทางแรกคือ เปลี่ยนแปลงอย่างช้า ๆ และค่อยเป็นค่อยไป และจะเกี่ยวกับการปรับปรุงระบบปัจจุบัน โดยการเพิ่มประสิทธิภาพใหม่ ซึ่งส่วนหนึ่งจะได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณจากรัฐที่เพิ่มขึ้น (There are two broad ways that change can be affected in a court system. The first is evolutionary and incremental, and involves improving the current system, in part by introducing new efficiencies and partly by securing greater state funding)

ในกรณีจะกล่าวว่า มีสิ่งใดสิ่งหนึ่ง สามารถใช้รูปประโยคว่า There is กรณีมีหน่วยเดียว หรือ There are กรณีมีสิ่งนั้นมากกว่าหนึ่งหน่วย ส่วนหากประธานเป็นผู้พูดว่ามีสิ่งหนึ่งสิ่งใด ก็จะเป็นรูปประโยค ประธาน + has/have

คำว่า The first is...เป็นการลดรูปมาจาก The first way is... เพื่อหลีกเลี่ยงการใช้คำนามเดิมที่กล่าวมาในประโยคก่อนแล้วซ้ำมากเกินไป

สำหรับการเปลี่ยนแปลงในแนวทางที่สองค่อนข้างรุนแรงและจะต้องมีการแทนที่ระบบศาลส่วนใหญ่อย่างฉับพลัน หากมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ เทคโนโลยีจะนำมาซึ่งการพลิกโฉม ไม่ใช่เพียงเพื่อทำให้กระบวนการที่ทำอยู่เดิมเป็นระบบอัตโนมัติเท่านั้น (The second type of change to a court system is radical and requires the current set-up or great parts of it to be superseded swiftly rather than improved over time. If technologies are involved, they should bring transformation, rather than simply automating conventional processes.)

คำว่า “**radical**” แปลว่า throughgoing or extreme, especially as regards change from accepted or traditional forms. ซึ่งคำว่า “**radical**” จะมีความหมายตรงข้าม (antonym) กับคำว่า “**evolutionary**” ในแนวทางแรกซึ่งแปลว่า pertaining to evolution, or development; developmental ส่วนคำว่า “**supersede**” แปลว่า to replace in power, authority, effectiveness, acceptance, use, etc., as by another person or thing

Prof. Susskind เห็นว่า ผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายเข้าใจบทบาทของเทคโนโลยีผิดไป โดยเราไปเน้นที่วิธีการทำงานแทนที่จะพิจารณาว่าผลลัพธ์ที่ทนายความนำมาให้แก่ลูกค้าจากการไปที่ศาลตามปกติจะสามารถสัมฤทธิ์ผลด้วยวิธีที่แตกต่างออกไปได้หรือไม่ (Mistakenly, commentators and practitioners are focusing on current ways of working rather than on whether the outcomes that court lawyers deliver might be achieved in very different ways)

ข้อสังเกตบางประการในการฝ่าฝืน ไม่ไปลงบัญชีทหารกองเกิน (สด.๙) ภายในกำหนด ตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร

มนต์ชัย ชนินทรลีลา*
วิศรุต มาเจริญ**

กฎหมายสำคัญที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวันฉบับหนึ่งคือ “พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗”^๑ ซึ่งในมาตรา ๗ บัญญัติว่า “ชายที่มีสัญชาติเป็นไทยตามกฎหมาย มีหน้าที่รับราชการทหารด้วยตนเองทุกคน” และยังมีสาระสำคัญที่น่าสนใจสำหรับคนไทยอยู่หลายประการ เช่น การแจ้งขึ้นบัญชีทหารกองเกิน และการตรวจคัดเลือกทหารกองเกินให้เป็นทหารกองประจำการ (การเกณฑ์ทหาร)^๒ เป็นต้น

ในบทความนี้ผู้เขียนจะขอแนะนำประเด็นที่น่าสนใจบางประการเกี่ยวกับ “การแจ้งขึ้นบัญชีทหารกองเกิน” ซึ่งพระราชบัญญัติรับราชการทหารฯ มาตรา ๑๖ บัญญัติให้ชายผู้มีสัญชาติไทย เมื่อมีอายุย่างเข้า ๑๘ ปีบริบูรณ์ใน พ.ศ.ใดให้นำหลักฐาน^๓ ไปแสดงตนเพื่อลงบัญชีทหารกองเกินภายใน พ.ศ. นั้น ต่อสัสดีอำเภอหรือสัสดีเขตที่ตนมีภูมิลำเนาทหารอยู่ (ตามภูมิลำเนาบิดา หรือมารดา หรือผู้ปกครอง ตามลำดับ) ถ้าไม่สามารถไปลงบัญชีทหารกองเกิน

ได้ด้วยตนเอง ต้องให้บุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้วและเชื่อถือได้เป็นผู้ดำเนินการแทน (อายุ ๒๐ ปีบริบูรณ์) ภายในเดือนพฤศจิกายนของปีที่อายุย่างเข้า ๑๘ ปี^๔ และเมื่อได้รับการลงบัญชีทหารกองเกินแล้ว นายอำเภอจะออกใบสำคัญ (สด.๙) ให้ไว้เป็นหลักฐาน^๕

แม้มีหลักในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๖๔ บัญญัติว่า “บุคคลจะแก้ตัวว่าไม่รู้กฎหมายเพื่อให้พ้นจากความรับผิดชอบในทางอาญาไม่ได้” และตามพระราชบัญญัติรับราชการทหารฯ มาตรา ๑๗ ก็บัญญัติให้นายอำเภอจัดการประกาศให้ผู้ที่มีอายุถึงเขตที่จะต้องลงบัญชีทหารกองเกินไปลงบัญชีทหารกองเกินตามที่กำหนด โดยให้ปิดไว้ที่เปิดเผยและส่งให้กำนันผู้ใหญ่บ้านนำไปแจ้งให้ราษฎรทราบ^๖ แต่ปรากฏว่าในทางปฏิบัติได้เกิดปัญหาเยาวชนหรือชายไทยจำนวนมากที่ไม่ได้ไปลงบัญชีทหารกองเกินภายในปี พ.ศ. ที่กำหนด และกฎหมายก็ให้ถือว่าผู้นั้นหลีกเลี่ยงชัดเจนไม่มาลงบัญชีทหารกองเกินตามพระราช

* น.บ. (มหาวิทยาลัยรามคำแหง ปีการศึกษา ๒๕๓๑), น.บ.ท. สมัยที่ ๔๒, น.ม. (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา ๒๕๓๖), ร.บ.ม. (สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ปีการศึกษา ๒๕๔๖), ศษ.ด. (มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ปีการศึกษา ๒๕๖๓) : ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ประจำกองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๑.

** น.บ. (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช ปีการศึกษา ๒๕๓๔), น.ม. (มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ ปีการศึกษา ๒๕๕๖), ศษ.ด. (มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ปีการศึกษา ๒๕๖๓) : ผู้อำนวยการสำนักคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม.

^๑ โปรดดู : <http://web.krisdika.go.th/data/law/law2/%C317/%C317-20-9999-update.pdf>

^๒ พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗ มาตรา ๒๒ - ๒๗, ซึ่งหากไม่มารับหมายเรียกที่อำเภอตามมาตรา ๒๕ ย่อมต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๓ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๓๐๐ บาท ตามมาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง หรือวรรคสอง แล้วแต่กรณี เช่นเดียวกับการฝ่าฝืนมาตรา ๑๖ หรือมาตรา ๑๘ พ.

^๓ เช่น บัตรประจำตัวประชาชน สำเนาทะเบียนบ้าน เป็นต้น.

^๔ ตัวอย่างการนับอายุย่างเข้า ๑๘ ปีบริบูรณ์ข้างต้น ก็ให้วัน ๑๗ บวกเข้ากับปีที่เกิด เช่น นาย ก. เยาวชนกำลังศึกษาวิชาทหารหรือเรียน รด. ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร พ.ศ. ๒๕๐๓ เมื่อนาย ก. เกิดปี ๒๕๔๕ จึงต้องไปแสดงตนเพื่อลงบัญชีทหารกองเกินภายใน พ.ศ. ๒๕๖๒ แต่หากนาย ก. ไปลงบัญชีทหารกองเกินทหารกองเกินในปี ๒๕๖๓ เป็นต้นไป ก็ย่อมมีความผิดตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗ มาตรา ๑๖ วรรคหนึ่ง, ๔๔ วรรคหนึ่ง หรือวรรคสอง แล้วแต่กรณี (แม้ว่านาย ก. จะกำลังศึกษาวิชาทหารหรือเรียน รด. ตามกฎหมายส่งเสริมการฝึกวิชาทหารอยู่หรือไม่ก็ตาม).

^๕ บุคคลใดซึ่งยังไม่ได้ลงบัญชีทหารกองเกินที่อำเภอพร้อมกับคนปีเดียวกัน ถ้าอายุยังไม่ถึง ๔๖ ปีบริบูรณ์ ต้องไปลงบัญชีทหารกองเกินเสียเช่นเดียวกับคนที่มีอายุย่างเข้า ๑๘ ปี โดยต้องปฏิบัติภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่สามารปฏิบัติได้ ในกรณีนี้จะให้ผู้อื่นดำเนินการแทนไม่ได้ (พระราชบัญญัติรับราชการทหารฯ มาตรา ๑๘).

^๖ การปิดประกาศไว้ที่เปิดเผยของนายอำเภอ และส่งให้กำนันผู้ใหญ่บ้านนำไปแจ้งให้ราษฎรทราบตามมาตรา ๑๗, ๑๙ นี้ น่าจะเป็นองค์ประกอบความผิดสำคัญที่ต้องบรรยายในฟ้อง มิฉะนั้นจะลงโทษจำเลยไม่ได้ (เทียบนัย ฎ. ๑๒๗/๒๕๐๒, ๙๑๘/๒๕๐๑ ปชย. ซึ่งวินิจฉัยตาม พ.ร.บ.รับราชการทหารฯ มาตรา ๒๕ เดิมก่อนการแก้ไขเพิ่มเติม).

บัญญัติรับราชการทหารฯ มาตรา ๔๔ ซึ่งมีระวางโทษ จำคุกไม่เกิน ๓ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๓๐๐ บาท หรือ ทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง เป็นคดีอาญาศาลแขวง) แต่ถ้าก่อนที่เจ้าหน้าที่ยกเรื่องขึ้นพิจารณาความผิด บุคคลนั้นได้มาขอลงบัญชีทหารกองเกินฯ ก็จะมีระวางโทษ เบากว่าคือ **จำคุกไม่เกิน ๑ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๑๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ** (มาตรา ๔๔ วรรคสอง พนักงานสอบสวนเปรียบเทียบปรับได้) ซึ่งน่าจะเป็นความผิด กฎหมายที่มีโทษทางอาญาเล็กน้อยและก่อให้เกิดอุปสรรค หรือขัดข้องไม่สะดวกมากจนเกินความจำเป็น^๗ ทั้งยังอาจ มีประเด็นปัญหาในการลงโทษเยาวชนอายุไม่ถึง ๑๘ ปี ซึ่ง อาจมีกรณีที่ต้องพิจารณาตามมาว่าจะขัดแย้งต่อกฎหมาย คู่คุ้มครองเด็กหรือพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ ด้วยหรือไม่

จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นเราจึงน่าจะร่วมด้วย ช่วยกันหาวิธีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อให้เป็นประโยชน์ ทั้งต่อทางราชการ ราษฎร เยาวชน บิดามารดาผู้ปกครอง สถานศึกษาฯ ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน เนื่องจาก โดยสภาพความเป็นจริงแล้วน่าจะเชื่อว่าการที่เยาวชนหรือ ชายไทยไม่มาลงบัญชีทหารกองเกินภายในกำหนด แท้จริง แล้วอาจจะเกิดจากที่ไม่รู้หรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของเยาวชน หรือการประกาศประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึงหรือไม่ได้แจ้งให้ ราษฎรทราบได้อย่างแท้จริง ซึ่งเป็นกรณีที่แตกต่างกับการ เจตนาจงใจหลีกเลี่ยงชัดขึ้นกระทำผิดโดยตั้งใจที่ร้ายแรง ยิ่งกว่า

ผู้เขียนจึงขอเสนอแนะให้ผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมด้วยช่วยกัน ระดมสมองและพัฒนาระบบการบริหารจัดการ ส่งเสริม

ให้ชายที่มีสัญชาติไทยได้เข้ารับราชการทหารเพื่อป้องกัน ประเทศชาติตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายรับราชการ ทหารให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เช่น การประกาศให้ผู้ที่มิอายุ ถึงเขตที่จะต้องลงบัญชีทหารกองเกินไปลงบัญชีทหารกอง เกินตามที่กำหนด (ตาม พ.ร.บ. รับราชการทหารฯ มาตรา ๑๗ และมาตรา ๑๙) แทนที่จะปิดประกาศไว้ในที่เปิดเผย และให้กำนันผู้ใหญ่บ้านแจ้งให้ราษฎรทราบ ซึ่งในสภาพ ความเป็นจริงย่อมไม่มีทางเป็นไปได้ที่จะกระทำการแจ้งให้ ทราบได้ทั่วถึงทุกคน ดังนั้น จึงน่าจะจัดส่งประกาศดังกล่าว ทางไปรษณีย์ลงทะเบียนไปยังภูมิลำเนาของผู้ปกครองหรือ เยาวชนนั้นโดยตรง ในลักษณะทำนองเดียวกับการแจ้ง รายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปยังเจ้าบ้าน รวมทั้งใช้การ ประชาสัมพันธ์ผ่านสถานีวิทยุโทรทัศน์และสื่อสังคม ออนไลน์ ตลอดจนการประสานความร่วมมือกับหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง เช่น สถานศึกษาวิชาทหาร ผู้กำกับนักศึกษา วิชาทหาร (ผกท.พ.) ผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร (ผกท.) และผู้ช่วยผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร (ผช.ผกท.) ที่นักศึกษา วิชาทหารกำลังศึกษาเล่าเรียนอยู่ที่วราขอาณัติจักรให้ช่วยกัน แจ้งประกาศดังกล่าวให้ทราบถึงกลุ่มเป้าหมายอีกทางหนึ่ง โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนหรือนักเรียนที่ยังมีรู้สึกรับผิดชอบ ไม่เท่ากับผู้ใหญ่ก็ควรติดตามสอบถามเร่งรัดให้ทราบผลการ ปฏิบัติให้อยู่ในกรอบเวลาของกฎหมายและระเบียบ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งหากสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ แล้วเชื่อว่าคงไม่มีผู้ใดอยากจะทำผิดกฎหมายบ้านเมือง และเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงานก็ไม่ต้องทำงาน ซ้ำซ้อนเพื่อแก้ปัญหา รวมทั้งยังส่งผลดีต่อการบังคับใช้ กฎหมายรับราชการทหารเพื่อป้องกันประเทศชาติให้มี ประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

^๗ เนื่องจากต้องส่งเรื่องไปให้พนักงานสอบสวนเปรียบเทียบปรับ (จำคุกไม่เกิน ๑ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๑๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ) ตามมาตรา ๑๖ หรือ ๑๘ ประกอบมาตรา ๔๔ วรรคสอง ; หรืออาจต้องส่งพนักงานอัยการฟ้องต่อศาลแขวงหรือศาลเยาวชนและครอบครัวตามมาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง ซึ่งปกติศาลก็มักจะลงโทษในสถานเบาและหรือรอการลงโทษจำคุกไว้ตามกรอบที่กฎหมายกำหนดไว้ (จำคุกไม่เกิน ๓ เดือน หรือปรับ ไม่เกิน ๓๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ).

การถ่วงดุลคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการ

ร้อยตรี ธนา ภัทรภาชิต*
พันเลิศ เอกบรมสิริ**

ในการพิจารณาคดีอาญาของพนักงานอัยการ เมื่อปรากฏว่าพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบในการสอบสวนเห็นว่า การสอบสวนแล้วเสร็จสำหรับคดีอาญา ซึ่งรู้ตัวผู้กระทำความผิด ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๑ วรรคหนึ่ง หรือ มาตรา ๑๔๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบทำความเห็นว่าควรสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหา แล้วส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมความเห็นนั้นไปยังพนักงานอัยการ เมื่อพนักงานอัยการได้รับความเห็นและสำนวนการสอบสวนดังกล่าว พนักงานอัยการมีหน้าที่พิจารณาพยานหลักฐานในสำนวนคดีที่พนักงานสอบสวนรวบรวมมาและสั่งคดีด้วยความสุจริตและเที่ยงธรรม^๑ หากพนักงานอัยการมีความเห็นควรสั่งไม่ฟ้อง ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๑ วรรคสอง หรือมาตรา ๑๔๓ วรรคหนึ่ง^๒ ได้บัญญัติให้พนักงานอัยการมีอำนาจ “ออกคำสั่งไม่ฟ้อง”

หากคดีใดเป็นคดีที่อัยการสูงสุดสั่งไม่ฟ้อง ถือเป็นคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี เพราะผู้มีอำนาจชี้ขาดในชั้น

สุดท้ายคืออัยการสูงสุดเป็นผู้ออกคำสั่ง อาทิ ในคดีวิสามัญฆาตกรรม ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๓ วรรคท้าย ให้อำนาจเฉพาะอัยการสูงสุดเป็นผู้ออกคำสั่ง ดังนั้น ถ้าอัยการสูงสุดเป็นผู้ออกคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว ไม่จำเป็นต้องเสนอคดีไปยังผู้มีอำนาจใดทำความเห็นแย้งอีก^๓ แต่หากเป็นเพียงคำสั่งของรองอัยการสูงสุดที่ปฏิบัติราชการแทนหรือได้รับมอบหมาย เช่นนี้ คำสั่งจะไม่ถึงที่สุด^๔

กรณีพนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้อง (รวมถึงกรณีจะไม่อุทธรณ์ ไม่ฎีกา หรือถอนฟ้อง ถอนอุทธรณ์ และถอนฎีกา) กฎหมายบัญญัติให้มีกลไกการตรวจสอบทบทวนอำนาจในการสั่งคดีของพนักงานอัยการ (Check and Balance) เพื่อให้เกิดการถ่วงดุลโดยองค์กรภายนอกในแนวระนาบซึ่งทำหน้าที่อำนวยความสะดวกธรรมชาติเช่นเดียวกัน เพื่อให้กระบวนการยุติธรรมทางอาญามีความเป็นกลางและเกิดความเป็นธรรมแก่คู่กรณีทุกฝ่าย ทั้งนี้ สามารถแยกประเภทคดีและผู้มีอำนาจหน้าที่พิจารณาทำความเห็นแย้ง โดยสังเขปได้ดังนี้

* น.บ. (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์), น.ม. (สาขากฎหมายอาญา) (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์), น.บ.ท., อัยการผู้ช่วยรุ่นที่ ๕๕ ปัจจุบันดำรงตำแหน่งอัยการประจำกอง ปฏิบัติราชการสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีปราบปรามการทุจริต ๑ ภาค ๗ สำนักงานอัยการสูงสุด.

** น.บ. (เกียรตินิยม) (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), น.ม. (มหาวิทยาลัยรามคำแหง), น.บ.ท., อัยการผู้ช่วยรุ่นที่ ๕๕ ปัจจุบันดำรงตำแหน่งอัยการจังหวัดผู้ช่วย ปฏิบัติราชการสำนักงานอัยการจังหวัดแม่ฮ่องสอน สำนักงานอัยการสูงสุด.

^๑ โปรดดู รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หมวด ๑๓ องค์กรอัยการ มาตรา ๒๔๘ และ พระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๒๑ และ มาตรา ๒๒.

^๒ โปรดดู ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๔๗ (และที่แก้ไขเพิ่มเติม) หมวดที่ ๓ การตรวจพิจารณาสำนวนและการใช้ดุลพินิจ ส่วนที่ ๕ การใช้ดุลพินิจในการสั่งไม่ฟ้อง (ข้อ ๗๘ ถึง ข้อ ๘๔).

^๓ เกียรติชจร วัจนะสวัสดิ์, “คำอธิบาย หลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ว่าด้วย การดำเนินคดีในชั้นตอนก่อนการพิจารณา”, พิมพ์ครั้งที่ ๗ (กรุงเทพมหานคร : พลสยาม พรินติ้ง, ๒๕๕๓, หน้า ๖๕๗).

^๔ พงษ์นิวัฒน์ ยุทธภัณฑ์บริภาร, “หลักนิติธรรมในการชี้ขาดความเห็นแย้งของอัยการสูงสุด”, เอกสารวิชาการส่วนบุคคล (Individual Study) หลักสูตรหลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ ๔, (วิทยาลัยรัฐธรรมนูญ : สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ), หน้า ๘.

๑. คดีอาญาทั่วไป

๑.๑ สำหรับการสอบสวนซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของพนักงานสอบสวนฝ่ายตำรวจ (มาตรา ๑๔๕/๑ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา)

ก. ในกรุงเทพมหานคร ให้รับส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมกับคำสั่งไม่ฟ้องเสนอผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ

ข. ในจังหวัดอื่น ให้รับส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมกับคำสั่งไม่ฟ้องเสนอผู้บัญชาการหรือรองผู้บัญชาการซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ

ทั้งนี้ ก่อนมีประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑๕/๒๕๕๗ เรื่อง แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ประกาศ ณ วันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๕๗) ข้อ ๓ ซึ่งบัญญัติเพิ่มเติมมาตรา ๑๔๕/๑ ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา คงมีเฉพาะมาตรา ๑๔๕ ที่บัญญัติให้ในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร อำนาจในการทำความเห็นแย้งคำสั่งไม่ฟ้องเป็นของผู้ว่าราชการจังหวัด

๑.๒ สำหรับการสอบสวนซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นที่มีอำนาจสอบสวนคดีอาญาตามกฎหมาย ซึ่งไม่ใช่พนักงานสอบสวนฝ่ายตำรวจ (มาตรา ๑๔๕ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา) เช่น พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครอง เป็นต้น

ก. ในกรุงเทพมหานคร ให้รับส่งสำนวน

การสอบสวนพร้อมกับคำสั่งไม่ฟ้องเสนอผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ

ข. ในจังหวัดอื่น ให้รับส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมกับคำสั่งไม่ฟ้องเสนอผู้ว่าราชการจังหวัด

อนึ่ง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แบ่งพนักงานสอบสวนออกเป็นสองฝ่าย คือ พนักงานสอบสวนฝ่ายตำรวจ และพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครอง โดยพนักงานสอบสวนฝ่ายตำรวจจะมีเขตอำนาจสอบสวนได้ทั่วราชอาณาจักรในทุกประเภทคดี แต่พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองจะมีเขตอำนาจสอบสวนเฉพาะความผิดอาญาบางประเภทในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร ตามกฎกระทรวงกำหนดการสอบสวนความผิดอาญาบางประเภทในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานครโดยพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๔^๕

๒. คดีอาญาที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลแขวง (มาตรา ๑๒ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. ๒๔๙๙ (แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๑๗))

๒.๑ ในกรุงเทพมหานคร ให้รับส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมกับคำสั่งไม่ฟ้องเสนอผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ

๒.๒ ในจังหวัดอื่น ให้รับส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมกับคำสั่งไม่ฟ้องเสนอผู้ว่าราชการจังหวัด^๖

๓. คดีพิเศษซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของ

^๕ อนุชาติ คงมาลัย, “พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครอง”, คลังสมองอัยการ ๑ มีนาคม ๒๕๕๖ คลังความรู้อัยการย่อยที่ ๑.๔ สำนักงานคดีอาญา, เผยแพร่ใน http://www.ago.go.th/articles_๕๖/article_๐๔๐๓๕๖.pdf.

^๖ สำนักงานอัยการสูงสุดมีหนังสือ ที่ สอ๐๐๐๗ (สอ)/ว๒๔๙ ลงวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๕๙ กำหนดแนวทางการพิจารณาคดี กรณีพนักงานอัยการสั่งไม่ฟ้องบางข้อหาในสำนวนที่มีความผิดหลายฐานเกี่ยวพันกัน (ข้อหาฐานหนังก้อยในอำนาจศาลจังหวัด ข้อหาฐานเบาอยู่ในอำนาจศาลแขวง) ภายหลังจากมีประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑๕/๒๕๕๗ เพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๕/๑ ทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติว่า เมื่อพนักงานอัยการสั่งไม่ฟ้อง (คดีนอกกรุงเทพมหานคร) ในข้อหาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวง จะต้องเสนอคำสั่งไม่ฟ้องไปยังผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาค ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๕/๑ หรือเสนอผู้ว่าราชการจังหวัด ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. ๒๔๙๙ มาตรา ๑๒, โปรดดูรายละเอียดใน อัยการนิเทศ เล่มที่ ๘๒ พ.ศ. ๒๕๖๐ หน้า ๑๖๓ - ๑๖๔, และข้อเท็จจริงดังกล่าวนี้เคยถูกใช้แต่งเป็นข้อสอบวิชากฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง ในการทดสอบความรู้เพื่อบรรจุเป็นข้าราชการอัยการและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอัยการผู้ช่วย พ.ศ. ๒๕๖๐ (สนามเล็ก) (รุ่น อช.๕๕).

พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ (มาตรา ๓๔ พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๗)

บัญญัติไว้โดยเฉพาะ กล่าวคือ กรณีที่พนักงานอัยการหรืออัยการทหารแล้วแต่กรณี มีคำสั่งไม่ฟ้องคดีซึ่งได้สอบสวนโดยพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ให้การทำความเห็นแย้งตามมาตรา ๑๔๕ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหรือกฎหมายเกี่ยวกับวิธีพิจารณาความอาญาอื่นเป็นอำนาจหน้าที่ของอธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษหรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง อย่างไรก็ตาม อำนาจการทำความเห็นแย้งในคดีพิเศษ ตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๗ ปัจจุบัน ยังคงเป็นอำนาจของอธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษแต่เพียงผู้เดียว เนื่องจากยังมีได้มีการพิจารณาออกกฎกระทรวงให้อำนาจผู้ดำรงตำแหน่งอื่นใดที่จะมีอำนาจหน้าที่ในการทำความเห็นแย้ง^๗

๔. คดีอาญาซึ่งไต่สวนข้อเท็จจริงโดยคณะกรรมการ ป.ป.ท. (มาตรา ๔๕ พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๑)

บัญญัติว่า ในกรณีที่พนักงานอัยการมีความเห็นสั่งไม่ฟ้อง (รวมถึงกรณีจะไม่อุทธรณ์ ไม่ฎีกา หรือถอนฟ้อง ถอนอุทธรณ์ และถอนฎีกา) แต่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติยืนยันให้ฟ้อง ให้ส่งเรื่องให้อัยการสูงสุดวินิจฉัย คำวินิจฉัยของอัยการสูงสุดให้เป็นที่สุด ในกรณีนี้พบข้อสังเกตว่ามีลักษณะคล้ายการทำความเห็นแย้งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๕ หรือมาตรา ๑๔๕/๑ แม้จะใช้ถ้อยคำว่า “มีมติยืนยันให้ฟ้อง” ก็ตาม

กรณีผู้ที่มีอำนาจทำความเห็นแย้งตามข้อ ๑ ถึง ๓ มีความเห็นแย้งคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการหรือคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติยืนยันให้ฟ้องตาม

ข้อ ๔ กฎหมายกำหนดให้มือสมัครที่ทำหน้าที่วินิจฉัยชี้ขาดอีกชั้นหนึ่งและเป็นที่สุด กล่าวคือ ให้ส่งสำนวนพร้อมความเห็นที่แย้งกันไปยัง “อัยการสูงสุดเพื่อชี้ขาด”

๕. คดีอาญาซึ่งไต่สวนข้อเท็จจริงโดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. (มาตรา ๗๗ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑)

เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไต่สวนแล้วมีมติว่า ผู้ถูกกล่าวหาซึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งเฉพาะหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิด พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๖ หรือมาตรา ๙๑ แล้วแต่กรณี บัญญัติให้ส่งสำนวนการไต่สวนไปยัง “อัยการสูงสุด” เพื่อให้อัยการสูงสุดดำเนินการตามกฎหมายต่อไป กรณีจะแตกต่างกับคดีอาญาทั่วไปที่อัยการสูงสุดเป็นผู้ออกคำสั่งไม่ฟ้องซึ่งถือเป็นคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีไม่จำเป็นต้องเสนอคดีไปยังผู้ที่มีอำนาจใดทำความเห็นแย้ง หากแต่กฎหมายฉบับนี้ได้บัญญัติหลักเกณฑ์และวิธีการไว้เป็นพิเศษแตกต่างจากกรณีข้างต้น โดยกรณีที่อัยการสูงสุดเห็นว่าสำนวนการไต่สวนยังไม่สมบูรณ์พอที่จะดำเนินคดีได้ ให้แจ้งคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยระบุข้อไม่สมบูรณ์และให้อัยการสูงสุดและคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตั้งคณะกรรมการร่วมฝ่ายละเท่ากันโดยมีผู้แทนจากแต่ละฝ่ายไม่เกินฝ่ายละห้าคน เพื่อดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานให้สมบูรณ์ หากคณะกรรมการร่วมไม่อาจหาข้อยุติได้ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการต่อไปตามที่เห็นสมควร โดยจะยื่นฟ้องคดีเองก็ได้ แต่ต้องไม่ช้ากว่าเก้าสิบวันนับแต่วันที่หาข้อยุติไม่ได้

อย่างไรก็ดี แต่เดิม ก่อนมีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๕/๑ อำนาจในการทำความเห็นแย้งคำสั่งไม่ฟ้อง

^๗ พรทิพย์ ล.วีระพรรค, “การทำความเห็นแย้งคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการในคดีพิเศษตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.๒๕๔๗”, หน้า ๕, เผยแพร่ใน <https://www.dsi.go.th/Files/๒๐๑๔๐๘๑๓/F๒๐๑๔๐๘๑๓๑๖๔๙๕๗-ptum๒.pdf>.

เป็นของผู้ว่าราชการจังหวัด ทั้งในคดีอาญาทั่วไปหรือในคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลแขวง ดังได้กล่าวมาในข้อ ๑. และข้อ ๒. ไม่ว่าจะสอบสวนโดยพนักงานสอบสวนฝ่ายใด ทำให้ไม่เกิดความสับสนในการพิจารณาส่งสำนวนการสอบสวนไปยังผู้มีอำนาจทำความเห็นแย้งหลายฝ่าย และยังทำให้การพิจารณาทำความเห็นแย้งเป็นไปในทิศทางเดียวกัน แต่ละห้องที่ ประกอบกับ ผู้ว่าราชการจังหวัดปฏิบัติราชการประจำ ณ อยู่ในแต่ละจังหวัด การส่งสำนวนคดี ย่อมสะดวกและรวดเร็ว เกิดประสิทธิภาพมากกว่า การส่งไปและกลับยังกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค ที่มีสำนักงานอยู่เพียงแห่งเดียวในภาคนั้น อีกทั้ง ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ บัญญัติให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้รับนโยบายจากคณะรัฐบาลมาปฏิบัติภารกิจให้เหมาะสมกับห้องที่ และประชาชน และเป็นหัวหน้าบังคับบัญชาบรรดาข้าราชการฝ่ายบริหารซึ่งปฏิบัติหน้าที่งานราชการส่วนภูมิภาคในเขตจังหวัด กับมีอำนาจหน้าที่ดูแลให้มีการปฏิบัติและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยและเป็นธรรมในสังคม^๘ ประการสำคัญ ผู้ว่าราชการจังหวัดมิใช่ผู้บังคับบัญชาโดยตรงของพนักงานสอบสวนฝ่ายตำรวจดังเช่นผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาค ซึ่งสามารถเป็นพนักงานสอบสวนหรือตรวจสำนวนและทำความเห็นในคดีนั้นมาแต่ต้น ชัดกับหลักการ “มีผลประโยชน์ขัดแย้ง” (conflict of interest) ดังนั้น ผู้ว่าราชการจังหวัด ในฐานะผู้บริหารสูงสุดในเขตจังหวัดและมีหน้าที่รับผิดชอบความสงบเรียบร้อยในพื้นที่ กับใกล้ชิดและรู้เห็นวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่มากกว่า รวมถึงอยู่ในฐานะ “ผู้แทน

ของรัฐระดับจังหวัด” จึงมีความชอบธรรมและเหมาะสมยิ่งที่จะเป็นผู้ทำความเห็นแย้งคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการ “ดั้งเดิม” ซึ่งถือปฏิบัติมาโดยเรียบริยสืบเนื่องติดต่อกันตั้งแต่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีผลใช้บังคับเมื่อปีพุทธศักราช ๒๔๗๘

ทั้งนี้ ควรบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายให้มีการกำหนดกรอบระยะเวลาทำความเห็นแย้งในทุกกรณีให้ชัดเจน ดังเช่นก่อนมีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๕ โดยประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๓ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ ที่กำหนดให้พิจารณาและทำความเห็นแย้งให้เสร็จสิ้นภายใน ๓๐ วัน มิฉะนั้นให้ถือว่า “เห็นชอบ” กับคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการ^๙ เพื่อมิให้กระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนเกินสมควร

สุดท้ายนี้ การที่กฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการทบทวนการพิจารณาคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการดังกล่าวมาข้างต้น ล้วนมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดระบบการบริหารงานในกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม และรวดเร็ว ตามเจตนารมณ์และความมุ่งหมายของรัฐธรรมนุญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๖๘ อนึ่ง ตามหมวด ๑๖ ด้านการปฏิรูปประเทศ มาตรา ๒๕๘ (ง. ด้านกระบวนการยุติธรรม)(๒) บัญญัติให้มีการปรับปรุงระบบการสอบสวนคดีอาญาให้มีการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการอย่างเหมาะสม ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่า หลักเกณฑ์และวิธีการทบทวนคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการจะมีการพัฒนาปรับปรุงให้เหมาะสมกับลักษณะและสภาพสังคมในปัจจุบันโดยเร็ว.

^๘ โปรดดู พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๕๒/๑ และ มาตรา ๕๔.

^๙ เรวดี คำเฉลิม, “การสอบสวนมิชอบ”, เอกสารวิชาการส่วนบุคคล เผยแพร่เมื่อ ๕ ธันวาคม ๒๕๖๒, หน้า ๕๓ - ๕๖.

สวัสดีครับ สมาชิกจุลสารข่าวเนติบัณฑิตยสภาและผู้อ่านทุกท่าน

เนื่องด้วยคณะกรรมการเนติบัณฑิตยสภาชุดปัจจุบัน จะหมดวาระการดำรงตำแหน่งในวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๓ และจะดำเนินการเลือกตั้งคณะกรรมการฯ ชุดใหม่ (วาระการดำรงตำแหน่งตั้งแต่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๓ - ๑๑ กันยายน ๒๕๖๗) โดยมีกำหนดการการเลือกตั้ง ดังนี้

วันพฤหัสบดีที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๓

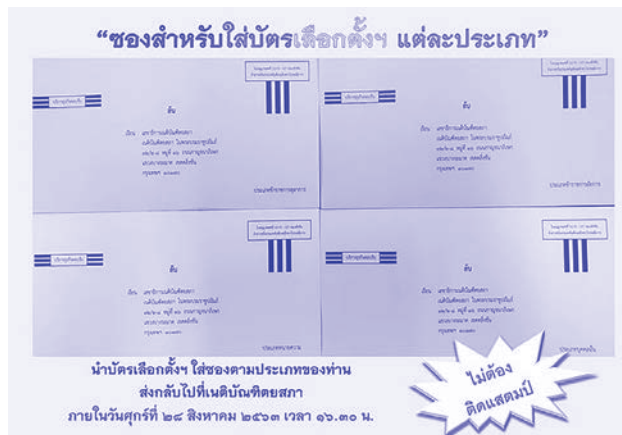
วันศุกร์ที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๓

วันเสาร์ที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๖๓

- วันส่งบัตรเลือกตั้งไปให้สมาชิก (เฉพาะสามัญสมาชิก)

- วันส่งบัตรฯ กลับคืนมายังเนติบัณฑิตยสภา วันสุดท้าย (ภายในเวลา ๑๖.๓๐ น.)

- วันตรวจนับคะแนน

(โปรดติดตามข่าวสารการเลือกตั้งฯ ได้ที่ www.thethaibar.or.th → การเลือกตั้งคณะกรรมการเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๖๓)

สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา

กำหนดวันสอบข้อเขียนความรู้ขั้นเนติบัณฑิต ภาคสอง สมัยที่ ๗๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๒

- วันอาทิตย์ที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๓ เวลา ๑๔.๐๐ น. กลุ่มกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

- วันอาทิตย์ที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๓ เวลา ๑๔.๐๐ น. กลุ่มกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ทั้งนี้ เพื่อเป็นการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ สนามสอบทุกแห่งจะมีการตรวจคัดกรองอุณหภูมิผู้เข้าสอบ ซึ่งจะต้องใช้เวลาพอสมควร และมีข้อปฏิบัติก่อนเข้าห้องสอบ ดังนี้

- ทุกสนามสอบจะให้ผู้เข้าสอบเข้าห้องสอบตั้งแต่เวลา ๑๓.๐๐ น. และเริ่มสอบเวลา ๑๔.๐๐ น.

- ผู้เข้าสอบทุกคนจะต้องสวมหน้ากากผ้าหรือหน้ากากอนามัยในระหว่างการสอบด้วย

- หากผู้เข้าสอบคนใดมีอุณหภูมิร่างกายเกินกว่า ๓๗.๕ องศา จะไม่ได้รับอนุญาตให้เข้าสอบ

สำหรับนักศึกษาที่มีบัตรสอบเดิมอยู่แล้วสามารถใช้บัตรเดิมได้ แต่ควรต้องตรวจสอบวันที่และอาคารที่สอบให้ถูกต้อง เนื่องจากผังที่นั่งสอบจะมีการจัดใหม่ตามมาตรการป้องกันโรคระบาด โดยสามารถตรวจสอบแผนผังสนามสอบห้องสอบ ได้ที่เว็บไซต์ <http://www.thethaibar.or.th> และพิมพ์บัตรเข้าห้องสอบได้ที่ http://tb420.zd.co.th/check_exam_location สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่งานประเมินผล โทร. ๐๒ ๘๘๗ ๖๘๓๕

* ที่ปรึกษาอัยการสูงสุด, ภาควิชาสมาชิกสำนักธรรมศาสตร์และการเมือง
ประธานกรรมการชำระและศึกษากฎหมายไทยโบราณ สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, อนุกรรมการประชาสัมพันธ์ เนติบัณฑิตยสภา

ข่าว เนติบัณฑิตยสภา

บันทึกเทปรายการถวายพระพรชัยมงคลสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๓

นายไสลเกษ วัฒนพันธุ์ นายกเนติบัณฑิตยสภา พร้อมคณะกรรมการเนติบัณฑิตยสภาและผู้อำนวยการกองร่วมบันทึกเทปรายการถวายพระพรชัยมงคลสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๓ ณ สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ถนนวิภาวดีรังสิต กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๖๓ เพื่อแสดงความจงรักภักดีและน้อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณที่ทรงมีต่อพสกนิกรชาวไทย

บันทึกเทปก่อร่างคำปราศรัยของนายกเนติบัณฑิตยสภาเนื่องในวันรพี ประจำปี ๒๕๖๓

นายไสลเกษ วัฒนพันธุ์ ประธานศาลฎีกา ในฐานะนายกเนติบัณฑิตยสภา บันทึกเทปรายการพิเศษการกล่าวคำปราศรัยของนายกเนติบัณฑิตยสภาเนื่องในวันรพี ประจำปี ๒๕๖๓ ณ ห้องประธานศาลฎีกา ชั้น ๔ อาคารศาลฎีกา ถนนราชดำเนินใน แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๖๓ เพื่อน้อมรำลึกถึงพระเกียรติคุณของพระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ “องค์บิดาแห่งกฎหมายไทย” โดยมีเจ้าหน้าที่จากสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยเป็นผู้นำบันทึกเทปฯ ให้

บรรณาธิการแกล้ง

คำขวัญวันแม่แห่งชาติ ประจำปี ๒๕๖๓ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานคำขวัญวันแม่แห่งชาติ ประจำปี ๒๕๖๓ ความว่า **“รักเอ๋ยรักลูก แม่จึงปลูกคุณธรรมให้รักษา รดความรักพรวนความดีมีเมตตา ลูกเติบโตใหญ่แทนคุณค่าของแผ่นดิน”** อนึ่ง วันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๓ นี้ เป็นวันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง รัฐบาลได้ดำเนินการจัดกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติ เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๓ และขอเชิญชวนทุกท่านร่วมแต่งกายด้วยเสื้อสีฟ้า (ตามความสมัครใจ) ตั้งแต่วันที่ ๑ - ๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๓ เพื่อแสดงความจงรักภักดีโดยพร้อมเพรียงกัน และด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณที่ได้ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจนานัปการเพื่อประโยชน์สุขแห่งอาณาราษฎร

ในโอกาสที่ “วันรพี” ได้เวียนมาบรรจบอีกวาระหนึ่ง กอปรกับวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๓ นี้ นับเป็นวันครบรอบ ๑๐๐ ปีแห่งการสิ้นพระชนม์ของพระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ผู้ทรงมีพระกรุณาธิคุณต่อวงการกฎหมายไทย ทรงวางรากฐานระบบกฎหมาย ทรงปฏิรูปการศาล และพัฒนากฎหมายไทยให้มีมาตรฐานทัดเทียมกับนานาอารยประเทศ ทำให้เหล่านักกฎหมายต่างร่วมใจกันยกย่องเป็น **“องค์บิดาแห่งกฎหมายไทย”**

จุลสารข่าวเนติบัณฑิตยสภา ประกอบด้วยเนื้อหาดังนี้ คำปราศรัยเนื่องในวันรพี โดย นายไสลเกษ วัฒนพันธุ์ ประธานศาลฎีกา ในฐานะนายกเนติบัณฑิตยสภา, บทความ เนื่องจากปก เสนอเรื่อง **“องค์บิดาแห่งกฎหมายไทย”** โดย ผศ.ดร.สมหมาย จันทรเรือง, บทความ ปัญหาจากข้อหาหรือกฎหมายที่น่าสนใจ เสนอเรื่อง **“การทำสัญญาเช่าสังหาริมทรัพย์ต่อไปโดยไม่มีกำหนดเวลา”** โดย สิตางศุ์ ตั้งศิริ กล่าวถึง กรณีสัญญาเช่าเครื่องถ่ายเอกสารทั้งสองฉบับครบกำหนดสัญญาแล้วดังกล่าวถือว่าเป็นสัญญาเช่าสังหาริมทรัพย์โดยไม่มีกำหนดระยะเวลาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๕๗๐ หรือไม่ อย่างไร และมีผลผูกพันระหว่าง รัฐวิสาหกิจ ก. กับบริษัท ข. หรือไม่ ฯลฯ, บทความ คำพิพากษาฎีกาที่น่าสนใจ เสนอเรื่อง **“การตีความพินัยกรรม”** โดย ผศ.ดร.สมหมาย จันทรเรือง กล่าวถึง การตีความพินัยกรรมแนววินิจฉัยคำพิพากษาฎีกาที่ ๒๘๕๐/๒๕๖๑, บทความ เจาะฎีกาเด่น เสนอเรื่อง **“ครอบครองทรัพย์สินโดยสงบอย่างไร ให้ได้กรรมสิทธิ์”** โดย รังสิชัย บรรณกิจวิจารณ์, มนต์ชัย ชินนทรลีลา, และ **“ว่าที่ร้อยเอก ชิโนรส จันทรผดุงจิต** กล่าวถึง คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๐๔๘/๒๕๖๒, บทความ ภาษาอังกฤษสำหรับนักกฎหมาย เสนอเรื่อง **“Online Justice: The Way of the Future?”** โดย ดร.กนก จุลมนต์ โปรดติดตาม, บทความเรื่อง **“ข้อสังเกตบางประการในการฝ่าฝืนไม่ไปลงบัญชีทหารกองเกิน (สต.๙) ภายในกำหนดตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร”** โดย มนต์ชัย ชินนทรลีลา และ วิศรุต มาเจริญ กล่าวถึง กฎหมายเกี่ยวกับการรับราชการทหารที่น่าสนใจกรณีการแจ้งขึ้นบัญชีทหารกองเกิน, บทความเรื่อง **“การถ่วงดุลคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการ”** โดย ร้อยตรี ธนา ภัทรภาสิต และ พันเลิศ เอกบรมสิริ กล่าวถึง หลักเกณฑ์และวิธีการทบทวนการพิจารณาคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการ ปิดท้ายด้วย **“มุขขำ”** โดย กฤษฎา บุญยสมิต

พบกันใหม่เดือนกันยายน

ศิริอร เทศะบำรุง มณีนินธุ์

ติดตามอ่านจุลสารข่าวเนติบัณฑิตยสภาฉบับย้อนหลังได้ที่เว็บไซต์เนติบัณฑิตยสภา

<http://www.thethaibar.or.th>

เอกสารเผยแพร่ความรู้ แจกฟรี ห้ามจำหน่าย

(สงวนสิทธิ์ใช้ในกิจการของแผนกประชาสัมพันธ์ เนติบัณฑิตยสภาเท่านั้น)

จัดทำโดย **คณะอนุกรรมการประชาสัมพันธ์เนติบัณฑิตยสภา** จำนวน ๒,๕๐๐ เล่ม
เนติบัณฑิตยสภา เลขที่ ๓๒/๒ หมู่ที่ ๑๖ ถนนกาญจนาภิเษก แขวงบางระมาด เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ ๑๐๑๓๐

พิมพ์ที่ : **บริษัท กรุงสยาม พิมพ์ชื่อ จำกัด**

๔๓/๑๓๒ ถนนพหลโยธิน แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน กรุงเทพฯ ๑๐๑๖๐